

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana, Puccinjeva ulica št. 5, II. nad., telefoni od 31-22 do 31-26
Račun Poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 6.— L, polletno 12.— L, celoletno 24.— L; za inozemstvo: celoletno 30.40 L. — Posamezna številka 60 cent.

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Iz Rima poročajo: Od 29. junija, dneva zasedbe Marse Matruha, do 20. julija, se je Duce mudil v operacijskem področju Marmarike.

Nepričakovani pregledi Duceja so zbudili veliko navdušenje med četami.

Na povratku je Duce ostal nekoliko ur v Atenah, kjer sta ga na letališču pričakovala general Gelo in minister Chigi. Po obisku Akropole je šel Duce med grenadirje tretjega polka in med konjenike milanskega polka, kjer so ga povsod sprejeli z ognjevitimi počastitvami. Na sedežu italijanske delegacije je Duce sprejel nemškega ministra v Atenah von Haltenburga, poglavarja grške vlade generala Tsola Koglua, gospodarskega ministra dr. Gotzamanisa in atenskega župana Georgjadosa. Ti zastopniki oblasti so predložili Duceju čestitke atenskega prebivalstva. Zvečer 20. julija je Duce v redu pristal na letališču v Guidoniji, potem ko je v 20 dneh preletel nad 6000 km nad morji in nad puščavo.

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 26. julija naslednje vojno poročilo:

Na egiptski fronti so bile kolone sovražnih čet in pripomočkov uspešno obstreljivane od našega topništva.

Formacije osi so hrepko ovirale delovnost RAF: tri britanska letala so bila sestreljena. V tridih borbah teh dni se je odlikoval od divizije »Trento« tudi tretji bataljon 62. pehotnega polka, ki je uničil 16 sovražnih oboroženih voz. Italijanski in nemški zračni oddelki so napadli oporišča na Malti. Po zaslugi nemških lovcev je strmoglavilo eno letalo tipa Hurricane. Dve naši letali se nista vrnila s svoje vojne misije.

Iz Budimpešte poročajo: Zmagovite operacije na področju vzhodnega Dona so predmet največje pozornosti tukajšnjih vojaških činiteljev, ki vidijo v zasedbi Rostova nov neovrgljiv dokaz premoči nemškega vrhovnega poveljstva in protiboljševiških čet. V istih vojaških vrstah opozarjajo tudi na delež italijanskega orožja na vzhodnem bojišču, saj je

italijanska armada v odločilni meri pripomogla k zmagovitemu uspehu operacij.

Italijanske kolone so s svojimi naglimi akcijami bistveno pripomogle k izvedbi načrta o obkrožitvi Timošenkovih armad na področju med Doncem in Azovskim morjem. Pri tem je treba upoštevati, da so Italijanske čete operirale na izredno težavnem ozemlju in da so morale pri tem premagati najrazličnejše ovire.

Nemško vrhovno poveljništvo je objavilo 26. julija vojno poročilo, iz katerega povzemamo:

Južno in vzhodno od Rostova je bil po hudih borbah izsiljen prehod čez Don.

Poskus sovražnika, da bi na južni obali Dona zgradil urejeno obrambno fronto, se je izjalovil. Ob izlivu Dona je bila od letal potopljena sovjetska topničarka, na Volgi pa so bojna letala zažgala dve petrolejski ladji in potopila tri velike z vojnimi potrebščinami natovorne vlečnice, v velikem loku Dona so nemške in rumunske čete v borbi s sovražno pehoto in tanki ter so s svojimi prednjicami dosegle Don. Na prostoru pri Voronežu so se tudi večerj izjalovili vsi napadi sovjetskih čet. Sevednozpadno od Voroneža so bila velika zbirališča sovražnih čet razbita. Protinapadi sovražnika so ostali brez uspeha. Na ostali vzhodni fronti samo borbe krajnega pomena. Na Malti so bila dosežena nova uničenja naprav. Na vzhodni obali Anglije so nemška letala bombardirala lučko Midlendsborough. Po breznačrtnem napadu posameznih angleških bombnikov na področju Mene in Rena so angleška letala v pretekli noči napadla zapadno Nemčijo, zlasti Duisburg, Bromberg in Mörs. Civilno prebivalstvo je imelo izgube.

Kazenske določbe za neustrežanje oblastvenim odlokom

»Službeni list za Ljubljansko pokrajino« z dne 18. julija prinaša naredbo Visokega komisarja o kazenskih določbah za neustrežanje oblastvenim odlokom in nalogom. Naredba, ki je istega dne stopila v veljavo, določa:

Člen 1. Če ni posebej drugače določeno, se vsakdo, kdor ne ustreže ukrepu ali nalogu, ki ga je zakonito izdalo civilno ali vojaško oblastvo iz pravosodnih razlogov ali razlogov javne varnosti ali javnega reda, takoj zapre in kaznuje, če ni dejanje huje kaznivo, z ječo do dveh let ali v denarju do 10.000 lir. V hujših primerih se lahko izrečeta obe kazni.

Člen 2. Z istimi kaznimi se kaznuje, kdor ob nemirih ali občni nezgodi ali ob skupni nevarnosti ali ob zalotitvi kaznivega dejanja brez upravičene vzroka odkloni svojo pomoč ali svoje sodelovanje ali obvestila ali podatke, katere bi zahteval od njega javni uradnik ali oseba v javni službi pri izvrševanju svojih dolžnosti ali službe. Če je dal krivec lažna obvestila ali podatke, se kazneni podvoji.

Člen 3. Za sojenje kaznivih dejanj po tej naredbi je pristojno vojaško vojno sodišče višjega poveljnštva oboroženih sil »Slovenia-Dalmazia«, oddelek v Ljubljani.

Dolgo vrsto vrtnih pridelkov in raznega sadja si lahko nasušiš za zimo

Pisali smo že, da se dajo za zimske mesece posušiti razni plodovi. Prinesli smo tudi nasvete za sušenje češenj, borovnic, marelic, breskev, zelene graha, grahovitih luščin, stročjega fižola, ohrovtu, zelja, češpelj, jabolk, hrušk, kolerab, korenja in gob. Rekli smo, da se morajo vsi plodovi dobro in hitro posušiti. Beseda hitro pa se ne sme napačno razumeti. Tako hitro spet ne smeš sušiti, da vse prepečeš, vendar pa ne smeš dneve in dneve kakšnega plodu, ki ga sušiš, okoli vlačiti, da ti ves počrni in še splesni ali zgrije povrhu.

O sušenju raznih plodov piše tudi Fran Kafol v zadnjem »Oraču«. Članek navaja, da se zelo mnogo plodov, zelenjave in sočivja da posušiti, vendar pa med zelenjavo ne kaže sušiti na primer razne solate, kumare, buče, redkev in podobno. Sicer pa solate lahko ohranimo dolgo zdravo v kletih. Prav tako buče in redkvice, kumare pa tudi na lahek način shranjujemo za zimo. Iz članka, ki prinaša delno druge nasvete za sušenje, kakor so bili naši v predzadnji številki »Domovine«, povzemamo:

Z najboljšim uspehom lahko sušimo na primer: stročji fižol, grah, korenje, čebulo, zeleno, peteršilj, paradižnike, razne kapusnice in tudi špinačo.

Sušenje zelenjave je prav za prav zelo preprosto. Bistvo tega dela je, da s pomočjo toplote do neke mere izločimo iz zelenjave ali sočivja vodo in da preprečujemo nadaljnje škodljivo delovanje raznih glivic in bakterij. Posušeno povrtnino lahko hranimo vse leto na hladnem in zračnem prostoru v vrečkah ali v drugih posodah.

Najpreprosteje sušimo povrtnino na štedilniku. Z velikim pridom pa uporabljamo deželani za sušenje zelenjave in sočivja sadne sušilnice, ki jih je že precej na deželi. Na štedilniku sušimo zelenjavo tako, da jo razmestimo na posebne lese, to je lesene okvire z mrežo.

Predvsem moramo zelenjavo, ki jo nameravamo sušiti, primerno pripraviti. Izbrati moramo ne preveč zrele, a zdrave pridelke. Na lese jih moramo razložiti v tankih plasteh, narezane na drobno. Seveda je treba posamezne vrste zelenjave pripraviti na poseben način. Temu delu se pa kmalu privadimo in prvi uspehi nas bodo opogumili, da bomo z vneto nadaljevali koristno delo. Če sušimo v štedilnikovi pečici, vratca ne smemo zapreti, da lahko uhaja vlažni zrak in da se nam zelenjava ne preže. Dalje ne smemo lese preobložiti z zelenjavo. Sušenje moramo pazljivo nadzirati in lese pogosto menjavati. Toplota ne sme biti nikdar višja od 90 stopinj Celzija; najbolje je, da znaša 65 do 70 stopinj. Svežo in vlažno povrtnino nalagamo vselej zgoraj. Lese ne smemo prehitro menjavati. Sušenje napol posušene zelenjave je bolj ali manj priporočljivo

prekiniti, kar dobro vpliva na okus. Zato se gospodinj ni treba bati, da bi se blago pokvarilo med sušenjem, ako delo nekoliko raztegne.

Pred sušenjem moramo povrtnino izpostaviti pari. Ko smo jo skrbno prebrali, to je odstranili vse prezrele ali pokvarjene, jo primerno očistili in oprali, jo izpostavimo tri do pet minut pari. Nekateri povrtnino tudi pariyo, kar pa ni posebno priporočljivo.

Priporočljivo je, da nasušimo čim več stročjega fižola. Najbolje je, da sušimo mesnate, ne prezrele stroke, ki še nimajo dobro razvitega zrna. Pred sušenjem fižol otrebimo, operemo po potrebi tudi narežemo in izpostavimo pari. Sušimo ga štiri do pet ur. Prav nič ne škoduje fižolu, če ga ne moremo posušiti hkratu in ga sušimo v presledkih.

Nekateri suše tudi špinačo. Očiščene liste izpostavimo pari, nato pa jih osušimo pri toploti od 60 do 70 stopinj. To sušenje traja kvečjemu tri ure. Na podoben način sušimo za zimo tudi razne dišavnice, ki pa jih ne smemo pred sušenjem izpostaviti pari, sicer izgube na okusu in vonjavi.

Tudi zelja si lahko nasušimo, tako da ga bomo imeli za poznejši čas dovolj tudi sladkega. Isto velja za ohrovt in za vse ostale kapusnice. Pred sušenjem moramo zelje dobro očistiti in narezati na drobne liste kakor za kisanje. Parjenju ga izpostavimo pet do šest minut; rdeče zelje nekoliko manj. Sušenje pa traja kvečjemu tri ure. Suho zelje s pridom uporabljamo pozimi in proti pomladi kot dodatek k juham in za prikuho. Izvrsten pridelek nam dajo tudi korenje in paradižniki. Plodove moramo predvsem obrabiti in očistiti, narezati na tri do štiri milimetre debele rezine ter jih potem izpostaviti pari za štiri do pet minut. Sušenje pa traja kvečjemu tri do štiri ure. Na podoben način lahko sušimo tudi zeleno čebulo in nekatero drugo povrtnino. Samo čebulo narežemo na debelejšje kose (šest do sedem milimetrov debele rezine). Poudarjamo, da se mora zelenjava sušiti počasi, da ji ohranimo lepo barvo in boljši okus.

Suho povrtnino hranimo v zračnih, suhih in ne presvetlih prostorih, najbolje obešeno v vrečkah ali v drugih posodah, kjer se da nadzirati. Pred uporabo moramo povrtnino namakati več ur (šest do dvanaest) v mlačni vodi kakor fižol v zrnju. Povrnina se medtem počasi napije vode in postane spet kakor prsna. Vode, v kateri namakamo, ne odlijemo, temveč jo uporabimo za kuhanje. Samo ob sebi je umevno, da povrtnino pred namakanjem previdno preberemo in odstranimo vse, kar je pokvarjeno. V splošnem se pravilno posušena povrtnina ohrani zelo dolgo zdrava in užitna, posebno če jo hranimo na primernem prostoru, ki ne sme biti ne prevlažno,

pa tudi ne zatohel; posušena zelenjava se namreč navzame vsakega slabega duha in se lahko tudi pokvari.

K članku v »Oraču« in njenemu članku v našem listu bi še pripomnili, da nekateri sušijo tudi mlad česen, kolerabo s plodom in listjem in krompir. Čebulo in česen lahko tako posušiš, da ju zmelješ v prah. Dalje si lahko napraviš zelenjadno moko. Kakšna je ta moka, je odvisno od spretnosti in iznajdljivosti gospodinjice, odnosno gospodarja, ki se s tem bavi. Napraviš si zelenjadno moko za juho, špinačo ali dodatek k drugim jedem. Če močno posušiš in zmelješ na primer zelje, ohrovt, kolerabo z listjem in plodom, mlad česen, čebulo, zeleno, grah, zelene grahove luščine, peteršilj, korenje in krompir ter zmešaš v razmerju po okusu, imaš prav dobro zelenjadno moko za zelenjadno juho. Krompir morda tudi izpušiš. Seveda pa moraš na tako moko paziti, da se ti ne pokvari. Prav tako si lahko napraviš moko za špinačo (na primer iz mangoldovih listov, prave špinače in še nekaterih rastlin, ki nadomeščajo špinačo). Vse, kar sušiš, mora biti razen krompirja mlado in zdravo, krompir pa mora biti zrel, vendar zdrav. Plodove moraš narezati kakor gori navedeno na tanka kolesčka.

Kakor zatrjujejo, se v posušenihih plodovih in povrtnini vitamini precej ohranijo. Gospodinjice, pokažite svojo spretnost in iznajdljivost. Iz tega članka spoznate načela sušenja in shranjevanja posušenihih živil. Če se boste ravnale po njih, se vam ni bati pokvarjenja, a storile boste svojim družinam veliko uslugo.

Razni narodi imajo različne navade pozdravljanja

Pisali smo že, da so se včasih in da se še zdaj ponekod pozdravljajo s poljubi. Pri nas se pozdravljajo s poljubi pač le najbližji sorodniki, če se za dalje časa poslavljajo. Poljubljanje pa se čedalje bolj omejuje, ker so zdravniki z zdravstvenega stališča proti tej navadi. Zlasti naj se poljubljanje čisto opusti, kadar razsajajo kužne bolezni. Pa tudi poljubi med premalo znanimi ljudmi niso priporočljivi, saj ne veš, če ni premalo znani človek, ki ga hočeš poljubiti, bolan za to ali ono boleznijo. Nobenega dvoma ni, da se baš s poljubi prenese največ nalezljivih boleznij.

So pa nasvetu narodi, ki poljuba sploh ne poznajo in ki o poljubljanju sploh še nikoli niso ničesar slišali. Če bi pripadniki teh narodov videli, kako se dva človeka poljubljata, bi gotovo videli v poljubu nekaj nedostojnega. Narodi, ki poljuba ne poznajo, imajo pa spet drugačne običaje in načine pozdravljanja.

Prebivalci Hitaeonga se pozdravljajo na ta način, da pritisnejo drug drugemu nos in usta na obraz, ne da bi se pri tem poljubili na lica, kar je sicer tudi nekako poljubljanje. Zdi se, kakor bi hoteli drug drugega poduhati. Mongolski oče nikoli ne poljubi svojih otrok, temveč poduha samo njihove lase. Če hočejo prebivalci otokov v Južnem morju izkazati komu posebno čast in spoštovanje, mu poljejo glavo z vodo. Če hoče Kitajec koga posebno prijazno pozdraviti, se pokrije. Pri nas se odkrijemo in ravnamo torej v takem primeru baš nasprotno. Olikan Japonec pozdravlja po starem običaju na ta način, da se sezuje. V Perziji je pa izkazovanje časti še posebno čudno. Odličnemu gostu se sme olikan Perzijec približati samo bos, ker smatra, da bi ga hudo žalil, če bi stopil predenj obut.

Arabci si poljubljajo noge in kolena, odličnjakom pa poljubljajo robove hal. Prebivalci Zlate obale se pripogibajo pri pozdravu do tal, odlagajo halje in jih spravljajo pod pazduho. Prebivalci Brazilije povabijo gosta, naj sede, potem pa sedita gost in domačin dobro minuto molče in nepremično. Šele ko mine dobra minuta, pogleda domačin začudeno gosta in vpraša: »Kaj si tu?«

Posebno zanimivo se pozdravljajo Basuti. Če hoče Basut svojega poglavarja nagovoriti, ga pozdravi najprej z ne posebno laskavim prilikom »divje zverje«, kar bi se zdelo nam gotovo najhujša neotesanost, poglavar pa vidi v tem izraz spoštovanja, tako da poslušna pozdrav z največjim veseljem.

DOBER NAUK

Mali Mihec je smel, če je bil priden, v nedeljo zjutraj zlesti k očetu v posteljo in pri njem poležati. Dekla je prinesla kavo na posteljo. Med zajtrkom je oče čital časopis, Mihec pa je brskal po knjižnici s podobami.

Ta nedeljska jutrnja ura je bila Mihcu vrhuncem sreče.

Ko dekla neko nedeljsko jutro spet prinese kavo na posteljo, ji da Mihec dober nauk: »Mamica, bodite pridni, pa boste tudi vi lahko zlezli v nedeljo k očetu v posteljo.«

GOSPODARSTVO

V vročini je najboljši čas za pašo noč

»Kmetovalec« objavlja razmotrivanje o paši in pravi:

Naravni in najbolj zdravi čas za pašo je od poznega večera do ranega jutra. Da je ta čas pravilno izbran, opazujemo pri divjačinah, ki se nikoli ne pase v vročini. Domače živali, posebno krave, spuščamo dostikrat ob nepravem času na pašo. Gladne še kolikor rade žrejo, toda nikoli tako marljivo in vztrajno kakor ob pravilno izbranem času. Pri paši jih motijo muhe in nevarnost napenjanja je večja, kar zmanjšuje koristi, ki jih pričakujemo od naravnega hranjenja na paši.

Zjutraj ne moremo nikoli dosti rano živino spustiti na pašo: ta čas je najbolj priporočljiv. Rosna trava tekne živalim najbolje in je čisto neškodljiva. Pašo prekinemo, ko so živali polne, saj takrat se že same prenehajo pasti ali prežvekujoč postajajo in se vlegajo. Najpozneje moramo prenehati s pašo, kadar se trava osuši, ker na soncu segreta hrana je živalim škodljiva.

Zvečer ne smemo začeti pašo, dokler sončna pripeka ni ponehala in trava ni začela spet postajati rosna. Seveda nastopi ta čas v vročih pasjih dnevih zelo pozno in moramo potem živali pustiti na paši pozno v noč, da se nasitijo.

V najbolj vročem času je najumestnejša nočna paša. Seveda moramo potem delo v hlevu prelo-

žiti na drugi čas, da privoščimo živalim mir na odpočitek preko dneva. Po večini se bodo živali pasle vso noč ali pa se bodo okoli polnoči vlegle in prežvekovale eno do dve uri. Rano pred sončnim vzhodom pa se bodo že spet pridno pasle. Če bomo pašo živali na stalnih pašnikih (na priložnostnih to ne pride v poštev) tako uredili, bo mlečnost krav ostala zmerom ista. Čez noč obenem temeljito prezračimo hleve, zjutraj pa zapremo okna in vrata, da ležijo živali v hladu. Govedo ne najde paše z vidom, temveč z vohanjem. Zato se tudi v čisto temnih nočeh prav tako temeljito napase kakor pri dnevni svetlobi. Živali se tudi ne poškodujejo, kar vedo izkušeni pastirji.

S polnim vimenom ne smemo kravo nikoli spustiti na pašo, ker se potem mnogo mleka izgubi. Krave moramo zmerom pred pašo pomolziti. Za razporeditev dela okoli krav velja torej naslednje pravilo: zjutraj: zgodaj molsti, paša, opoldnevni odmor, morebitna opoldanska molža; zvečer: zgodnja molža, paša, nočni odmor; nočna paša: paša, jutrnja molža (malo pozneje), dnevni odmor z opoldansko molžo, večerna molža (pозneje), nočna paša.

V današnjih razmerah si bomo pač pomagali, kakor je to mogoče, čeprav bomo skušali upoštevati gornja pravila.

Kako bomo shranili krompir

Krompirjevka na njivah in vrtovih že začenja po malem rumeneti in bliža se počasi čas izkopavanja. Krompir bo, kakor vse kaže, letos dobro obrodil. Čas za kopanje je pri nas šele avgusta in v začetku septembra.

Ker je krompir glavna hrana, bo letos treba posvečati shranjevanju krompirja posebno pažnjo, da nam ne bo gnil. Prvo je, da ga izkopljemo v lepem, suhem vremenu. Toplota v shrambi ima tudi velik pomen. Ne sme namreč presegati osem stopinj Celzija, a tudi pasti ne sme pod 0. Prostori za shranjevanje morajo biti suhi in hladni, da se prepreči prezgodnje kalenje. Z vso doslednostjo moramo gledati, da ne

pride v klet poškodovan in nezdrav krompir. Tak poškodovan krompir čimprej porabimo v kuhinji. Odbrati moramo vse gomolje, ki so jih obgrizle miši in ogrci, pa tudi oni krompir, katerega smo ranili pri izkopavanju. Posebno moramo paziti, da pred shranjevanjem krompir dobro osušimo, da odpade od njega prst.

V vlažne kleti nikakor ne dajamo krompirja. Krompir nasujemo v višini enega metra, le v stiski za prostor največ v višini poldrugega metra. Zaradi boljšega zrachenja ga nasujemo nekaj centimetrov nad podom, ob stenah pa položimo late. Nikakor ne smemo shranjevati krompirja v vrečah in zaprtih zabojih.

Najvišje dopustne cene na ljubljanskem trgu

Od Visokega komisariata potrjene najvišje dopustne cene, veljavne od 27. t. m. zjutraj dalje do novega cenika, so:

kislo zelje na drobno 3, kmečko kislo zelje 2.50, kislja repa 2, nova repa 1, zeljnate glave 3, ohrovt 3, karfiola brez listov 5, buče 1, bučke 3.50, kumare 4, kumarice za vližanje, večje, ki jih gre na kilogram 30 kosov, 8, majhne pa, ki jih na kilogram gre 125 kosov, 12, stročji fižol 4.80, grah 4.50, kolerabice 3, rdeča pesa 3, rdeči korenček brez zelenja 3, črna redkev 1.50, redkvice 3, osnaženi hren 4, šopek zelenjave za ju-

ho 0.25, peteršilj 4, zelena 4, čebula 2.50, šalota 4, česen 5, glavnata solata 3.50, radič 3, špinača 4, zelena paprika 10, liter borovnic 4, liter suhih bezgovih jagod 8, kilogram suhega šipka 8, kilogram suhega lipovega cvetja 20, liter lisičk 3, jajca 2 liri kos.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Vse te cene veljajo samo za blago, pridelano v Ljubljanski pokrajini. Vse te najvišje dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene.

Drobne vesti

Vrabci delajo na vrtu škodo. Čeprav zdaj pticam nikjer ne manjka živeža, ga vendar vrabci iščejo prav tam, kjer napravijo veliko škodo. Tako se lotevajo v juliju posajenega graha. Kdor ni zavaroval na vrtu gred, je ob grah, ker vrabci pulijo baš vzkaljeni grah. Pa tudi solate ne puste pri miru. V Ljubljani so se vrabci tako razmnožili, da predstavljajo veliko zlo za vrtnarje. Treba jih bo resno preganjati in razredčiti njih vrste. Mislimo, da bi bilo najboljšje, če bi se pomladi razdirala vrabčja gnezda. Ni drugega izdatnejšega sredstva za ugonabljanje teh škodljivcev.

Novo naredbe za razdeljevanje vina. Dne 1. avgusta stopi v veljavo novi način razdeljevanja kontingentiranega vina na upravičence. Po tem načinu bodo mogli nabavljati vino neposredno pri pridelovalcih v pokrajini ali pa pri dobaviteljih izven nje vsi oni, ki so to v prejšnjih letih dokazano vršili. V to svrhu jim bodo izročene nakaznice z vpisanimi mesečnimi količinami vina, ki jim pripada, na podlagi katerih si bodo mogli nabaviti vino pri svojem prejšnjem trgovcu-dobavitelju. Kot dokazilo, da so si v prejšnjih letih resnično nabavljali vino neposredno pri pridelovalcih v pokrajini ali pa pri dobaviteljih izven pokrajine, določa naredba potrdilo o plačani trošarini in spremno boletu. To dokazilo je poslati Sindikatu, Gospo-

svetska cesta 7, najkasneje do 31. t. m. Na dokazje, dospelo pozneje, se za avgust ne bo moči ozirati. Ta dokazila bodo prišla v poštev šele za september.

Nekaj nasvetov za zdravljenje bolnih kokoši. Če dobi kokoš božjastne krče (navadno od nezrelega žita), jo zapri ter ji daj večkrat po nekaj kapljic toplega olja in ji drgni golšo s cunjjo, namočeno v žganju. Za grižo dajaj kokoši graha ali leče in imej jo na toplem. Zatečene noge ji maži s toplo gosjo mastjo ali z lojem in ovij s flanelo. Ne puščaj je na mokra tla. Golša zateče kokoši, če je žrla plesnivo hrano ali če je užila strupeno seme. Daj ji strok česna in kapljo olja in teri golšo s toplim žganjem. Kokoši, ki se ne trebi, dajaj po žlički olja. Suh in čeden kokošnjak, čista voda v čisti posodi in čisto dvorišče so glavni pogoji za zdravje perutnine.

Za garjeve noge pri kokoših zmešaj žlico glicerina z žlico svinjske masti in žlico mehkega mila. Namaži na platno, ovij in obveži kokoši noge. Pusti ovitek na nogah štiri dni, potem snemi, skopljaj živali noge v toplem kamličnem čaju in namaži z lojem.

Dobro sredstvo za odganjanje obadov od konj. Skuhaj dva dela lorberjevega in šest delov orehovega listja in operi s tem konja. Takemu konju se obad ne bo bližal. Tudi česen smrdi obadom.

DVE LJUBEZNI

Zunaj je še vedno lil dež. Elize ni bolela glava, a potreben ji je bil izgovor, da je lahko ostala sama. Že tako je mnogo dolgovala pastoru Monodu in njegovi ženi. Prisilila sta jo bila, da se je preselila k njima, ko so jo bili izpustili iz zapora. Bila je prava sreča, da se je pastor Monod zavzel zanjo, kajti še zmerom so ljudje videli v Elizi glavnega krivca grozotnega zločina. Tisk in čitatelji so bili prepričani o njeni krivdi in bi jo bili najrajši videli pod giljotino. Dekleta in matere so preklinjale „zločinsko gospodično D.“, vojvodko pa so poveljevale kot vzor čednosti, ki je imela eno edino napako: da je vse preveč ljubila svojega moža in otroke. »Naj nam le pride v roke, me bomo že znale obračunati z njo!« so pretile.

Eliza se je morala skrivati in le nekaj dobrih prijateljev je vedelo za njeno bivališče. Čeprav so se vsi skrbno čuvali izpregovoriti pred njo o njeni bodočnosti, je bilo vsem jasno, da v Franciji nikdar več ne bo mogla dobiti učiteljsko službo. Tudi ona sama je vedela, kaj jo čaka, a ni še imela poguma izpregovoriti o tem s svojimi plemenitimi prijatelji.

Ne, ni je bolela glava. Vsi občutki so jo izdali. Nekoč je imela dovolj poguma za življenje, upala se je tudi pogledati smrti v obraz, zdaj pa sta se ji zdela življenje in smrt brez pomena. Dihala je, bedela in spala, jedla in pila, kar so ji dajali — in to je bilo vse.

Posrečilo se ji je pač že, da je lahko mirno čitala članke o Praslinovi aferi. A zdela se ji je, da se vse to ne tiče več nje, čeprav so ji bili še tako živo pred očmi obrazi vojvode, vojvodke in otrok. Minili so trije meseci od zločina, a tisk je še zmerom polnil stolpce o tisočih podrobnostih dogodka. Porajale so se legende. Časopisi so objavljali odlomke iz pism in dnevnikov mrtve vojvodke. Eliza je čitala:

»Ko sem se pripeljala domov, sem upala, da bom našla vsaj trohico miru. Toda ta iluzija ni trajala dolgo. Niso še utegnili izpreči, ko sem že zagledala tvoj ledeno hladni izraz, nepopust v obrazih otrok in tisti zmagoslavni pogled njenih zelenih oči. Zavedla sem se, da me pričakuje največje ponižanje: gospodična Deportova bo vendarle ostala! Čemu misliš, da je tako lahko nadomestiti mater in tako težko odsloviti vzgojiteljico? Kako se ji ne bi zmešalo v glavi, ko dan za dnem čita iz tvojega obnašanja: Imam sicer ženo, a vaša družba mi je dražja!«

»Ko bi vedel, dragi, kako strašno me boli, da si tako hladni! Ne morem verjeti, da me zapuščaš za vedno, da v resnici hočeš uničiti najino srečo. Življenje je tako kratko, dragi, in midva sva bila že tako dolgo ločena. Tvoja žena bo umrla, če se ne vrneš k nji. Vrni se! Vrni se! Vroče solze perejo blazino pod mojo glavo!«

Cudno je bilo čitati te stavke, te brezupne prošnje, ki ne bodo nikoli uslišane. V podstrešni sobi se je naglo mračilo. Zaslislalo se je trkanje. Eliza je odložila časopis in odprla desetletnemu Monodovemu sinčku. Fant je držal v roki kletko.

»Prinesel sem vam svojega kanarčka, da vam bo delal družbo. Škoda, da vas boli glava.«

Čez trenutek je prišel pastor Monod in poslal sinčka dol.

»Vedel sem, da ga bom našel tu. Gospa od srca obžaluje, da se ne počutite dobro. Nadejala sva se, da nama boste nocoj priskočili na pomoč.«

»Nocoj?«

»Ste morda pozabili, da bomo imeli goste pri večerji?«

Seveda je pozabila. A kljub temu je prosila, da bi smela ostati sama.

»Nikogar takega ne bo,« ji je prigovarjal Monod. »Prišel bo le moj brat z družino in nekaj prijateljev. Nečakinja mi je obljubila, da bo malo zapela, pa sem mislil, da bi jo lahko spremljali na klavirju.«

»Ne silite me, gospod Monod, hoditi pred ljudi.«

Prijateljsko ji je položil roko na rame. »Čim dalje boste odlašali, tem težje vam bo. Potrebujete prijatelje, draga Eliza. Nič vam ne bo huđe, če pridete za trenutek v družbo. In naju bi zelo, zelo razveselili.«

»Ne morem vam odreči, če me tako prosite. Nočem biti nehvaležna, vendar bi ostala rajši sama.«

»Zaigrali nam boste in potem lahko odidete, če ne boste hoteli ostati. Vas bomo že opravičili. Navzočnih bo nekaj Američanov, in lahko si mislite, da se bomo težko sporazumevali z njimi, vi pa tako dobro govorite angleški. Lahko bi nam pomagali kot tolmač. Oni vas ne poznajo in jaz jim ne bom povedal vašega imena. Torej se vam ni ničesar bati.«

Ko je šel, je Eliza še dolgo sedela v mraku, preden se je prisilila, da je prižgala luč in si izbrala obleko za večerjo. Bala se je odpreti omaro, kajti vsak kos obleke je budil v njej tesnobne spomine. Izbrala si je najlepšo iz temnozelenih svile. Iz svilenega papirja je odvila bronastozelene čevljičke. Kako so ti čevljički ugajali Luizi! Morala jih je posoditi, da je plesala v njih tango. Kje so zdaj te vitke tanke noge? Nosijo zdaj gospodične Praslinove žalne obleke? So njihove oči zatekle in zardele od neprestanega joka? Kaj dela Berta, ta z očetovimi kretnjami in lasmi in smehom? Nikoli več jih ne bo videla, nikoli ne bo izvedela, kaj je z njimi. In tako je tudi boljše, gotovo so ogorčeni nad njo. Ne bi hotela videti sovraštva v očeh, ki so jo nekoč zrla z ljubeznijo in zaupanjem.

Ob pol deveti je stopila v veliki in staromodni salon, kjer je bilo zbrano že kakih dvajset gostov. Pristopila je k skupini Monodovega brata Adolfa. Komaj je vedela, o čem so se pogovarjali. Uzrla je svoj obraz v ogledalu in začudila se je, da se je tako malo izpremenila v teh strašnih dneh.

Ljudje so bili skoraj preveč ljubeznivi z njo. Znanci so jo prisrčno pozdravljali, a so se skrbno ogibali izpregovoriti njeno ime. Naglo so govorili o nepomembnih malenkostih in se ji niso upali pogledati v oči. Olajšano je sedla za klavir, ko je gospodična Monodova začela izbirati note.

Takoj po glasbenem programu je skušala oditi, a odhod iz napolnjene sobe ni bil tako lahak. Še vedno so prihajali novi gostje. V skupini ob vratih je spoznala goste iz Amerike. Bilo jih je pet, dve ženski in trije moški. Ko so jo zagledali, ji je eden izmed njih naglo krenil nasproti. Z obrazom mu je sevala odkrita in vedra radovednost. Gledal ji je naravnost v oči, kakor bi jo že dolgo poznal. Obšla jo je nejevolja, a pogled se ji je nehote pomudil na tem bledem, suhljatem Američanu, ki je stopil k njej.

»Vi ste gospodična Deportova?« je vprašal brez ovinkov. »Povsod bi vas spoznal, čeprav ne nosite več tistega klobuka s šopom vijolic.«

Sodeč po zunanosti je moral biti študent, a bil je pač že dovolj star, da bi se lahko vedel obnašati.

»Vidim, da znate čitati časopise,« je odgovorila hladno. Njena hladnost ga ni zbegala. Ves večer je imel oči in ušesa le zanjo.

»Da, vem,« je dejal smehljaje se. »Zal čitam francoski jezik boljše, kakor ga bom kdajkoli znal govoriti. Vsi časopisi so vas polni. Prebral sem vse, a tega, kar sem hotel, le nisem izvedel. Pravkar sem namreč prišel v Francijo...«

»Ni mi treba razlagati, da so časopisi polni Praslinove afere. Najbrž veste iz njih več kakor jaz sama.«

»Vem le, da ste bili pogumni v velikem sodnem procesu, da ste se pošteno in duhovito branili. Ne čudite se mi torej, če...«

»Prosim,« ga je prekinila. »Dovolj o tem. Zdaj pa mi izvolite oprostiti; pravkar sem se nameravala posloviti.«

Ni stopil vljudno v stran, kakor bi bil napravil vsak Francoz. Narobe, stopil ji je korak bliže, da bi ji zaprl pot.

»Tega mi vendar ne boste napravili,« je vzkliknil. »Hotel sem vam povedati, da mislim na vas neprestano, odkar sem v Franciji.«

»Vi mislite name, gospod?«

Odločno je prikimal.

»Oprostite, nočem, da bi mislili name. Mar imate vi Američani dovolj lastnih skrbi, da jih morate iskati v tujini?«

»Imamo jih dovolj,« je dejal preprosto, »toda vaša usoda je napravila izredno globok vtisk name. Ko sem vas videl v zaporu in danes znova tu...«

»Pohiteli ste, da bi nasitili svojo radovednost. Mislili ste, da mi pač ne bo bogve kaj zaradi vprašanja več ali manj, ko sem jih morala že toliko slišati pri zaslišanju.«

Glas ji je zvenel ledeno mrzlo, lica pa so ji gorela od nejevolje.

»Ne jezite se,« je moledeval. »Nisem hotel napraviti na vas takega vtiska. Nadejal sem se, da se bova lahko sporazumela, ko tako dobro govorite angleščino. Toda razumevanje je včasih težavno tudi v materinskem jeziku. Besede ne izražajo dobro tega, kar čutimo. Jaz, ki se v svojem poklicu poslužujem besed, dobro vem to.«

»Ste pisatelj?«

Saj je lahko slutila, kakšen je vzrok njegove vztrajnosti! Brez dvoma kakšen mlad ameriški novinar, ki je pošiljal v domovino članke o procesu. Morda bi rad popisal njeno življenje, okrašeno z lastnimi domisleki.

»Le do neke meje,« je priznal. »Včasih pišem članke, če mi priprava za pridige ne odzema preveč časa.«

»Pridige?« Zdaj je bila vrsta na Elizi, da mu je začudena pogledala v mladeniško obličje: »Vi ste duhovnik? Ne, to menda ne bo res!«

»Čemu ne?« je smeje se vprašal. »Menda ni nujno potrebno, da bi moral človek, ki razlaga evangelij, izgledati kot kakšen prerok stare zaveze?«

»To ne,« je morala priznati. »Toda nikoli še nisem videla duhovnika, ki bi bil vam podoban.«

»In jaz ne poznam nikogar, ki bi se lahko meril z vami. Torej imava oba dovolj razlogov, da občudujeva drug drugega.«

»Zares ste pridigar?« je ponovila napol veselo, napol začudeno. »Skoraj ne morem verjeti. Tako mladi ste še.«

»Petindvajset let štejem,« je dejal, »in pridigar že kakih deset let.«

»Kaj? V Ameriki smejo tudi otroci pridigati?« Pristopila sta Remejeva in Eliza je morala na pomoč gospe Monodovi, ki je v sosednji sobi pogrinjala mizo. Celu uro ni imela več priložnosti izpregovoriti z Američanom, čeprav ga je zdaj pa zdaj videla, kako jo išče s pogledi. Želela je, da bi že šel, da je ne bi več vznemirjal s svojim mirnim pogledom, s svojo drobno postavo, poln odločnosti in samozavesti.

Gostje so začeli odhajati. Zdaj bo lahko neopazno izginila na stopnišče. A že je šel proti njej s svojimi zaupljivimi in iskrimi očmi.

»Zdaj šele bova lahko mirno govorila,« ji je klical že od daleč. »Postajal sem že nestrpen. Imeli ste polne roke dela. Zdaj pa mi naposled povejte...«

»Najprej povejte vi meni, kako vam je ime.«

»Fild,« je dejal. »Moje krstno ime je Martin.«

»Lepo ime imate, gospod Fild.«

»Pri nas mi vsi pravijo Mart, kakor bi vam takoj vsi rekli Elza. Imam dve sestri in šest bratov.«

»Za katerimi navadno nosite obleke,« se je zasmejala.

(Dalje)

NEKAJ ZA MLADINO

Potepina sta mu ukradla osla

Šaljiva pripovedka

V tistem času, ko je še rasel bob v klasu, je vlekel neki kmet svojega osla na sejem, da bi ga prodal. Bilo je vroče julijsko dopoldne, ko je prišel kmet z oslom do hladnega gozda, kjer mu je bila senca prav všeč. Privezal si je osla na roko, legel v mah in zaspal.

Čez čas sta prišla po tisti poti dva mlada potepina in mislila: kdor spi ob belem dnevu tako prezkrbno kakor ta kmet, ta mora biti bogat. Če mu odvedeva osla, ga ne bo preveč bolelo. Previdno snameta oslu uzdo. Eden izmed potepinov odžene osla na sejem, drugi pa stopi na oslovo mesto in si dene njegovo uzdo na glavo.

Tako drugi počaka, da izgine njegov tovariš z oslom, nato pa odločno potegne za konopec, ki ga je imel kmet privezanega na roki. Mož se prebudi, skoči pokoncu in svojim očem ne more verjeti, ko zagleda pred seboj namesto osla človeka. Kakor si tudi mane oči, nič ne pomaga, pred njim stoji človek. V tistem trenutku pa že tudi potepin poklekne, sklene roke in reče: »Jaz sem bil prej hudoben sin. Za kazen me je oče prekel in stara čarovnica me je spremenila v osla. Oče me je vam prodal, zdaj pa je čas moje nesreče minil, in jaz vas prosim, ljubi mož, daj te mi prostost!«

Ta prošnja je bila tako odkritosrčno izrečena, da je bil kmet ganjen. Snel je postopačo uzdo, spomnil ga na četrto božjo zapoved, ki pravi: Spoštuj očeta in mater!, dal mu hleb kruha in kos klobase ter ga odpustil.

Potepin jo je brž popihal, zakaj kmet se je premagoval, da se ni nad kmetovo lahkovernostjo glasno zasmejal. Ko je prišel na sejem, je bil njegov tovariš že prodal osla za drag denar.

Čez leto dni je potreboval kmet za delo drugega osla. Spet se je odpravil na sejem. Ko je prišel tja, je zagledal tistega osla, ki ga je bil pred letom gnal na sejem. Silno ga je razjezilo, ko je pomislil: tisti človek, ki ga je bil pred letom oprostil prekletstva, najbrže ni nč upošteval njegovih opominov in je spet počenjal hudobnosti. Stopil je k oslu in mu rekel tiho, a poln srda: »Prav ti je, potepuh! Nisi maral za moje dobre nasvete, pa ostani še naprej osel!«

Četudi je bil mož osel poceni naprodaj, ga vendar ni maral kupiti. Vrnil pa se je še enkrat k njemu in mu rekel: »Veseli bodi, da nikomur ne povem, kdo si!«

Podkova na čarovnica

Ljudska pravljica

Živel je bogat grof. Jediti in pijače si je privoščil mnogo, a vendar je bil zelo bled in suh. Njegovo telo je bilo sama kost in koža.

Imel je grof mlado ženo, lepo in zdravo, da so jo vsi občudovali.

Nekoč je prišel v grad star berač, videl medlega grofa in njegovo debelo ženo ter rekel prvemu: »Gospod grof, če mi daste dvajset cekinov, pa vam povem, zakaj vam jed nič ne tekne.«

Grof odšteje beraču zahtevanih dvajset cekinov in nato radoveden zahteva odgovor.

»To je tako,« začne pripovedovati berač. »Vaša žena je čarovnica. Vsak mesec dvakrat jezdi na Klek na shod čarovnic. Toda ona na Klek ne jaše na metli, temveč na vašem hrbtu, gospod grof. Zaradi tega ste tako medli, ker morate vsak mesec dvakrat nesti svojo ženo na Klek. Ob določenem času vam žena ponoči, ko spite, vrže uzdo čez glavo. Vi se takoj izpremenite v konja, ona vas zajezdi in odjaše.«

Grof se je sklenil prepričati, koliko je resnice na beračevi trditvi. Ponoči je hlinil trdno spanje in pazil na grofice. Nekoč je opazil svojo ženo, kako se je z uzdo v rokah oprezno plazila proti njegovi postelji. Bliskovito je planil grof pokoncu, ji iztrgal uzdo in ji jo vrgel čez glavo. Grofica se je na mestu izpremenila v kobilo. Grof je kobilo zajahal in v trenutku sta dospela na Klek.

Tam je grof od daleč gledal čarovnice pri njihovih zabavah. Potem je odjedzil nazaj v svoj grad. Poklical je kovača in mu velel, naj podkuje kobilo. Nato je snel kobili uzdo in ta se je izpremenila nazaj v grofico. Imela pa je na rokah in nogah pritrjene podkve. Milo je začela prositi milosti in usmiljenja, a grof je bil neizprosni. Poklical je bličice, ki so podkovano čarovnico-grofico vrgli v podzemsko ječo, kjer je umrla od žalosti.

SINKOVA MODROST

Sinko: »Očka!«

Oče: »Kaj spet sitnariš?«

Sinko: »Očka, če letalo zaide v Mlečno cesto, ali potem ne napravi propeler iz nje sirovega masla?«

LAHKO MOGOČE

Učitelj Srakoper se sprehaja po polju. Nasproti mu prikoraka pritlikav pobalin s cigareto v ustih.

»Oj, ti nepridiprav!« ga nahruli učitelj. »Tak smrkovec še, pa že kadiš! Hotel bi biti tvoj oče!«

»Lahko postanete, mati je vdova,« se je odrezal pobalin.

Ženski vestnik

Kondenzirano mleko

je polnovredno živilo

Kondenzirano mleko je odlični nadomestek za naravno mleko. V resnici pa kondenzirano (to je zgoščeno) mleko ni nadomestek, temveč je tudi naravno mleko, ki se v posebnem postopku zgosti in usposobi za dalje časa trajajoče uporabljanje. Vsi vemo, da se naravno mleko hitro pokvari. Mlekarnarje ga morajo zlasti v poletnem času pasteurizirati (s segrevanjem na 70 stopinj) ali pa sterilizirati (s segrevanjem nad 100 stopinj), da se v mleku zamorijo klice, ki povzročajo kisanje. Na ta način ostane mleko uporabno dva do tri dni. Ako pa naj mleko še za več časa ohranimo sposobno za rabo, je treba poleg uničenja klic odstraniti iz njega odvišno vodo, da dobimo zgoščeno (kondenzirano) mleko ali pa suho mleko v obliki mlečnega prahu.

Zgoščeno mleko je oslajeno ali pa neoslajeno. Glede uporabe oslajenega kondenziranega mleka opozarjamo na nastopno:

Pri kuhi smo navajeni rabiti navadno naravno mleko, ki ima 87,60 odstotka vode. Zato bo najboljše, da spravimo kondenzirano mleko pred rabo z dodatkom vode v obliko oslajenega navadnega mleka. To dosežemo, ako dodamo oslajenemu kondenziranemu mleku primerno količino vode in ga ob mešanju kratko prekuhamo. Količina vode, ki jo dodamo, je glede na oslajenost mleka lahko različna. Ako rabimo mleko za sladke močnate jedi, bomo dodali oslajenemu kondenziranemu mleku štirikratno količino vode (na četrt litra kondenziranega mleka en liter vode). Ako pa potrebujemo mleko za kavo, lahko dodamo petkratno količino vode. Tudi dodatek šestkratne količine vode (na četrt litra oslajenega kondenziranega mleka poldrugi liter vode) nam da še vedno boljše mleko, kakor smo ga včasih dobivali v obliki navadnega mleka. Oslajeno kondenzirano mleko je na dnu posode, v kateri ga hranimo, bolj gosto in ima bolj zgoščene sestavine. To je treba upoštevati pri dodajanju vode. Dodaš lahko še več vode.

Oslajeno kondenzirano mleko je skoro polnovredno, ker so v njem ohranjeni tudi glavni vitamini A, B in C, kar je gotovo važno.

Za kuhinjo

Hrenova omaka je odlična sprememba v hrani. Pri nas nalašč skoro nikjer ne gojimo hrena, a po vseh vrtovih ga imamo kot nadležen plevel, ki ga z vsemi sredstvi preganjamo. Je pa

Po Steubnu:

RDEČI VIHAR

Povest iz prve Indijanske vojne za Ohajo

In ko sta tako negibno pričakovala sončnega vzhoda, je postajala njuna volja čedalje odločnejša. Tiho sta preudarjala, kako se bosta borila, kako napadla. Njuno ogorčenje je raslo od ure do ure. Dediščina nešteti bojnih pokolenj se je zdaj zjedrila v teh dveh Indijancih, njun boj bo strašen in uničujoč kakor nevihta, ki se sprosti po mučni sopolari.

Ampak Tekumze je prežal v glavni na enega moža: na črnega Boba Lajtona... Ta mora pasti!

Ko so belci preiskovali trupla pred vrati, so ugotovili, da je bila smrt pri vseh takojšnja. Nankrat pa je nastalo razburjenje, kajti lovci so šele zdaj opazili, da med mrliči ni enega izmed njihovih pogrešanih tovarišev. Ali je morda v gozdu padel Indijancem v pest? Ta mož je bil prekanjen in spreten. Možje so si oddahnil. Da, če je res pobegnil in če mu je vse šlo po sreči, tedaj utegne pomoč priti v treh dneh. Tako dolgo pa se bodo po strašnem opozorilu že držali v tej kolibi. Seveda mnogo upanja niso imeli, da je njihov tovariš prišel na varno. Strahotni nočni napad jih je še vedno tako težil, da so se pogovarjali potrli, skoraj šepetaje. Mar so se bali, da kdo prisluškuje?

Počasi, mrko in brezrazno so minevale prve jutrnje ure. Naposled se je spet opogumil Jok Laun in predlagal, da pokopljejo mrliče, in sicer tam ob štoru posekane češnje. Štor je precej daleč od gozda, a ne predaleč od kolibe. Nekoliko obotavljaje se so ostali pritrtili. Vsi pa so vedeli, da je to težavna naloga. O, sinoči so se vsi

skupaj še tako veselili, se krohotali in razsajali. Svamp in Koknej sta šla po mrliča Sida Fisherja ob reki. Jok jima je še srdito zaklical: »Strela, kaj ne bosta vzela svojih flint s seboj!« Nejevoljna sta se vrnila in vzela vsak svojo puško.

Ostali so zdaj začeli spravljati mrliče iz kolibe.

Dan Ridž in Tom O'Nej sta bila poslednji par, ki sta nesla svoje negibno breme iz hiše. Ko sta bila kakšnih deset korakov od praga, je Logan

ga tovariša posvarjen. Ne da bi se bil prav zavedel, kaj se je dogajalo, je skočil na stran. Tako je Loganova pišca zgrešila cilj. Z eno samo kretnjo je Irec potegnil svojo puško z rame in že tudi nameril.

Logan je bliskovito skočil s strehe in se skrnil za kolibo. Tekumze pa se je po dolgem zleknul na strehi. Od reke sta zažvižgali dve kroglji komaj dve pedi visoko nad njim. Svamp in Koknej sta se vrgla na nizko vzboklino ob bregu reke in sta ustrelila. Roli je hotel izkoristiti ta trenu-

... je z divjim krikom skočil izza kolibe; v desnici je imel tomahavk, v levici nož...

presodil, da je zdaj prišel pravi trenutek. Logan in Tekumze sta previdno dvignila oči preko trama, ki je zadrževal ilovico na strehi, da je ob dežju ni odnašala voda. Napela sta vsak svoj lok — obenem sta imela po eno puščico med zobmi. Struna na loku je zavzenela.

Jok Laun in Tom O'Nej sta se z grozovito kletvico zgrudila...

Že je počivala druga pišca na loku. Dan Ridž je bil močno ranjen. A Tim Roli, ki je z Jokom nesel Grituzovo truplo, je bil z vzklikom svoje-

tek, da poišče zavetje za šotorom posekane češnje. Bil je samo še nekaj korakov od štora oddaljen, ko ga je zadela Tekumzejeva krogla, kajti Tekumze je bil takoj po prvih dveh streljih spet vzravnin in je streljal. Roli je padel v travo.

V Loganu so bili napeti vsi čuti kakor zveri sredi gozda. Takoj, ko sta od reke sem zagrmela oba strela, je z divjim krikom skočil izza kolibe, v desnici je imel tomahavk, v levici nož. Zdirjal je blazno po kratki poti, ki ga je ločila od reke.

Oba graničarja sta ga prepadena uzrla, tre-

hren prav zdrava jed, tako presen z oljem in kisom pri prekajeni svinjini kakot kot omaka poleg praženega krompirja. Hrenova omaka je pri današnji bolj enoladni hrani že kar odlična sprememba. Napraviš jo takole: Deni v kozlco malo masti, čisto malo sladkorja in nekaj enotne ali riževe moke. Nato mešaj toliko časa, da bo prežganje svetlorumeno. Prilij žličko kisa in toliko vode (še boljše goveje juhe, če jo imaš), da je primerno gosto. Ko dobro prevre, dodaj primerno količino zribanega hrena in po okusu osoli. Ko je hren v omaki, ne sme več vreti, sicer postane jed grenka.

Omaka iz kislih kumaric ali iz kislega fižola v stročju. Če se imaš kaj vloženih kislih kumaric, jih porabj za omako. Samo jih pred uporabo deni v mrzlo vodo, da ne bodo preveč kisle. Napraviš to omako takole: Deni v kozlco malo masti in košček sladkorja. Ko se speni, dodaj malo enotne ali riževe moke in mešaj, da postane svetlorumeno. Nato dodaj žličko na tanke kolesčke zrezanih kislih kumaric, zalij z vodo ali z juho (če jo imaš) in pusti, da dobro prevre. Seveda se jed izboljša, če lahko dodaš naposled še žličko kisle smetane ter še enkrat pustiš prevreti. Omaka iz kislega stročjega fižola se napravi enako, le namesto kumaric dodaš dve žlički na poševne koščke zrezanega kislega stročjega fižola.

Z ogljem popraviš okus prismojenih jedi. Prismojene jedi dobe neprijeten okus in duh. Najbolj pomaga košček oglja, ki odvzame neprijeten duh prismojenemu mesu, mleku in juhi. Košček oglja zavijemo v čisto plateno krpo in ga držimo v vroči jedi. Včasih si lahko pomagamo tudi z vročimi železnimi vilicami, ki jih razbelimo v žerjavici in jih potisnemo v prismojeno mleko. Ako se prismoji zabela, vržemo vanjo košček korena, potem pa ga vzamemo ven. Ako cvremo mast, je sploh dobro, da vržemo vanjo košček korenja, s čimer se prepreči prismoditev.

Sama si lahko napraviš drobno sol. Fino namizne sol si lahko napravimo sami. Debelo sol dobro posušimo in jo na deski zdrobimo z valjarjem.

Kadar vlagamo jajca, se moramo prej prepričati, ali so sveža. V ta namen vržemo v skledo mrzle vode pest soli. Ko se sol raztopi, spuščamo v vodo jajca drugo za drugim. Sveža jajca v vodi potonejo, stara pa splavajo na površje.

Presoljeno jed popraviš, če vržeš vanjo nekaj koščkov sirovega krompirja. Ko je krompir mehak, ga vzemi ven. Krompir vsrka slanost.

Da ostane meso dalje časa nepokvarjeno. Obrisaj meso s čistim prtičem in ga namaži z raztopljenim lojem ali z raztepenim beljakom. Kadar ga hočeš kuhati, odstrani to mazilo. Dalje časa meso drži tudi, če ga nadržneš s soljo in obesi na zrachen prostor.

Preveč špargljev ni dobro jesti. Špargelj (be-luš) ima v sebi neznatne količine beljakovine in drugih redilnih snovi. Špargelj ni za vsak že-

lodec. Preveč te jedi pa škoduje vsakomur, ker žene močno na vodo. Nekateri uživajo samo špargljeve glavice. Najokusnejši so šparglji, če jih poliješ z maslom. Posušeni olupki so dobra dišava za juhe. Voda, na kateri se je kuhal špargelj, se porabi za juho.

Koristni nasveti

Če hočeš imeti gobe bele, jih posuši v senci. Gobe najbolje sušimo v senci. Tako ostanejo lepo bele. Lahko jih sušimo tudi na štedilniku, toda paziti moramo, da ni prehuda vročina, sicer po-črne.

Lončnicam bolj škoduje vlaga kakor suša. Cvetlice lončnice trpe bolj zaradi prevelike vla-gke kakor zaradi suše. Ne zalivajte jih, preden ni prst dovolj suha, sicer korenine zgniljejo in cvetlica orumeni.

ZA UGANKARJE?

Križanka

1		2	3	4	5	6
		7				
8	9				10	11
12			13	14		
		15				
16						17
			18			
19		20			21	
		22				

Vodoravno: 1. Hribovje v Ljubljanski pokrajini. 7. Naslov opere italijanskega skladatelja Verdia. 8. Dejanje s tujo besedo. 10. Žuželke ga povzročajo. 12. Židovsko svetišče. 15. Ideal z malo drugačno besedo. 16. Sladka pijača. 18. Osebnih imenk. 19. Označa za pisavo, s kakršno pišemo tudi Slovenci. 22. Svetopisemski slovenski izraz za stare modre moše; tudi zdaj rečemo kakšnemu modremu, dobrodušnemu očancu tako.

Navpično: 1. Kar slišiš, je to; rabi se bolj pri živih bitjih. 2. Vojščak v srbohrvaščini. 3. Tretji

sklon skrajšane oblike nekega osebnega zaimka. 4. Pritrdilnica (narobe). 5. Znano italijansko mesto, kakor ga Italijani sami imenujejo. 6. Pripadnica naroda na otoku poleg Anglije. 9. Oziralni zaimek. 11. Kraj v Ljubljanski pokrajini, ki ima najkrajše ime. 13. Priimek slovenskega skladatelja, ki je umrl pred nekaj leti. 14. Drug izraz za nagost, golost. 16. Jeseni, ko so debeli, jih love v drevesnih votlinah. 17. Prvi oče. 20. Kazalni zaimek. 21. Oziralni zaimek (narobe).

Dopolnjevanje

h e . r . k = moško ime
z a . e . a = čez okno visl.
b r . m . a = zavora v narečju
p o . j . k = pripadnik slovenskega naroda
p a . r . n = fara ga časti
s o . r . t = starogrški modrijan
k o . i . t = brez tega je vsako početje jalovo
k i . i . t = nemški pisatelj iz prejšnjega stoletja
r e . č . k = siromaček z drugo besedo
k o . l . č = majhen kotel

Novo črke, ki jih dobiš, če vse besede prav rešiš, beri drugo za drugo po besedah, pa boš dobil znan pregovor.

Menjalnica

Ima beseda črke tri,
na vodi v mrazu se stori.
Če zadnjo črko spremeniš,
v boleznih vase ga dobiš.

Zamenjšaš tretjo črko še,
za rabo razno seka se.
Če znova menjšaš črko to,
nevarna zver nastala bo.

Rebus

Člo "9" k 7" 10"" os ""7 rt "3
uč "3

Rešitve ugank iz št. 30. Križanka: vodoravno: 1. Šmarna gora, 9. oaza, 10. imos (somi), 11. škis, 12. pomp, 13. papist, 16. ah, 18. on, 19. er, 20. niz, 22. l. r. 23. tri, 24. arnika; navpično: 1. šoštanj 2. mak, 3. azip (Piza), 4. rasa, 5. gips, 6. omot, 7. Rom, 8. aspirin, 14. poln, 15. INRI, 17. hi, 19. er, 21. za, 23. ta. — **Posetnica:** božjepotnik. — **Čarobni kvadrat:** 1. klas, 2. lava, 3. Avar, 4. Sara. — **Dopolnilnica:** četa, seme, jelo, šved, Etna, Erna, žale, njen, esid (diše), vila, halo, repa; pregovor se glasi: Če seješ veter, žanješ vihar.

petajoča sta nabijala vsak svojo puško. Tedaj pa je Indijanec že planil proti njima. Koknej se je hotel izogniti, a je naletel naravnost na nož indijskega poglavarja. Zdjaj se je razvil kratek boj s Svampom. Ta boj je bil poln obupa in ogorčenja. Naenkrat se je zgrudil tudi ta belec. Toda ni bil mrtev, temveč samo ranjen, in ranjenemu Kokneju se je posrečilo, da je hitro nabijal svojo puško. Toda divji Indijanec je s svojo bojno sekuro zbil nasprotniku puško iz roke, ne da bi bil pri tem pustil drugega sovražnika iz oči. Boj zdaj ni več dolgo trajal.

Logan se je vrnil v kolibi. Skrbno in ravnodušno je mrličem posnel skalpe. Potem je nabral bičja, ga naložil v kolibi in zažgal kupček smodnika, ki ga je še imel s seboj. Zdeč na tleh je motril, kako so se plameni oprjemali kolibe. Hitro je še poiskal v kolibi žganja. In ko je zdaj gledal, kako je koliba gorela, je počasi srkal požirek za požirkom, pri tem pa je strmel v ogenj. V svoji notranjosti je čutil nekakšno praznoto. Da, bil je nekoliko razočaran, kajti prepričan je bil pred bojem, da ga bo tokrat dosegla smrt. A četudi se je boril z zvinstvo pravega Indijanca, se je to godilo bolj iz žejne po popolnem maščevanju kakor zavoljo tega, da bi si obvaroval in ohranil življenje. Mrk in molče je gledal v ogenj. Strahota pred samim seboj ga je prevzela, zakaj zdaj se je zavedal, da ga vodi v bodočnost pot, ki je morda dolga, toda krvava in neslavna.

Tekumze je bil pred požigom kolibe zaman iskal med mrliči črnega Boba Lajtona. Ni ga našel. Logan se zdaj ni brigal za Tekumzeja, a Tekumze je hotel poglavarja požgati k temu, da bi zasledovala Boba Lajtona. Opomnil ga je, da je Lajton umoril Loganovega sinčka Drobno soncece... Toda Logan je dalje srkal ognjeno vodicu. Njegove oči so postajale bolj in bolj steklene, ko se je oziral v Tekumzeja. Ponovno je srknil globok požirek. Kmalu je bil čisto pijan in se je zgrudil kakor nezavesten. Nato je začel z odprtimi ustmi glasno smrčati. Tekumze ga je opazoval in si ni vedel pomagati. Sicer ni

smatral za sramoto, če se je indijanski glavar napil, toda prej kdaj se pri Loganu ni to opazilo.

Mladi šavan je zdaj spoznal izpremembo, ki se je zgodila v samega sebe obvladajočem, ponosnem in vendar tako skromnem možu. Presečen je tudi videl, kako umazan je Logan, kako zanemarjen, ko je vendar bil doslej na glasu enega izmed najsnažnejših mož, ki je tudi pri drugih zahteval snago. Bridko se je Tekumze oziral naokrog. Logana zdaj ne more pustiti samega, a črni Bob Lajton mu je že drugič pobegnil. Črni lovec je bil takoj po drugem vzkliku: »Maščevanje za Logana!« v divji grozi planil iz kolibe. Spomin na neslišno smrt šestih tovarišev na bivoli sledi ga je tako prevzel, da je na mah uplahnil njegov divji pogum.

Tekumze je ponel svojega glavarja Logana na breg reke. Poiskal je čolnici, s katerim je bil Logan prejšnji dan priveslal semkaj. Zbral je vse orožje, mošnjčke s krogli in rožičke s smodnikom vseh padlih belcev. Imel je mnogo smodnika, ki si ga je bil vzel, preden je Logan zažgal kolibo. Zdjaj je odveslal navzdol po Monongaheli.

Novica o činu obeh prijateljev, ki sta sama samcata zmogla štirinajst belcev, je brzela vzdolž rek in potokov in po divjih stezicah. Po štirih dneh se je že kakih trideset Indijancev zbralo okrog Logana in Tekumzeja. A tudi stotnik Kresap je izvedel za ta dogodek. Črni Bob Lajton je prihital naravnost k njemu in mu pripovedoval z grozo, kako se je vse to zgodilo. Zdjaj je stotnik Kresap preklinjajoč zbral četo preizkušnih mož in jih poslal nad Logana. Toda tudi ta tolpa ni imela sreče. Logan je s svojimi Indijanci čisto pobil vso belo družbo. Zdjaj je Kresap zbral šestdeset oestrorelcev. To je bilo za obmejno pokrajino prav visoko število. S četo se je odločno odpravil nad Irokeze. All usoda mu spet ni bila mila. Sleherni dan so se Loganu pridruževali novi indijanski bojovníki. Začele so se praske s Kresapovo četo. Kresap je kakor divji bik rohnol po gozdovih in vsepovsod iskal samo

Logana. Niti zavedal se ni, da ga stalno opazujejo Loganovi ogleduhi.

Naenkrat je zašla Kresapova četa v strašen metež. Kresap se je s tremi tovariši komaj, komaj rešil, pa še ti so bili bolj ali manj ranjeni — vsa ostala četa pa je popadala pod indijanskimi tomahavki. Logan ni več poznal usmiljenja in ni maral ujetnikov.

In zdaj je Logan križaril po tihih stranskih dolinah ob velikih rekah. Obiskoval je samotne jase in globine po gozdovju. Povsod je bilo vse v najlepšem pomladnem cvetju. Loganova četa pa je zažigala hiše, pustošila polja. Koder koli je šla Loganova četa, so trupla mož, žensk in otrok kazala strašno sled.

Logan, ki je prej tako ljubil bele otroke, dan jim je prinašal darila, se z njimi igral in šalil, se zdaj ni več sramoval nositi otroške skalpe na svojem pasu. Njegova duša je čedalje bolj tonila v močvirju. Čutara z žganjem, s prekleto ognjeno vodicu, je bila njegova stalna in edina tolažilnica. Njegovo telo, ki ni bilo vajeno moči alkohola, je v nekaj mesecih močno propadlo. Njegov duh je bil omračen od samih zlih misli na maščevanje. Pijača in lastni občutki so ga silili k temu, da je po neprestanih divjastvih začel uživati čedalje več žganja. Njegov zgleđ, ki ni kazal nobene obzirnosti več, je seveda najsilabsj vplival na njegovo četo. In tako je postala Loganova tolpa najstrašotnejša prikazen v vsej indijanski vojni. Niti Bukongahelas, niti Kornstalk, še celo ne divji Glengvata niso dosegli tako strašne in nečastne slave kakor Logan. Divji pogum je napravil tega indijanskega poglavarja nezmagljivega. Kakor hitro je odjeknil prvi strel, kakor hitro se je razlegel prvi grozovit bojni krik, že je bil Logan kakor blisk pokoncu, takoj se je nehala njegova mračnost. Neverjetno razumno je takoj dal bistra povelja. Njegova zvitost je razorožila vse zvijače sovražnikov. Čim močnejše oddelke so belci pošiljali proti njemu, tem hujši so bili njihovi porazi. (Dalje,)

Brez brk je premalo možat

Podčeljska zgodba

Miha Jernač je bil župan, torej poleg učitelja in župnika najmočnejša oseba v župniji. Dolgih šest let je zavzemal to častno mesto in s pametnimi ukrepi skrbel za blaginjo občine. Bil je moder mož in modre so bile njegove besede. Tako so vsaj trdili občani, ki so bili s svojim županom povsem zadovoljni. Spoštovali so ga in se mu lepo odkrivali. Nekaj pa jim pri županu vendarle ni ugajalo — namreč to, da ni imel pod nosom brk. Da je županovo glavo pokrivala veselna plesa, za to se občani niso mnogo menili, toda da je bil brez mustač, jih je navdajalo z rahlo nevoljo.

Ako bi imel naš očka župan mustače, pa bi gotovo bil videti še bolj možat in njegov ugled bi bil še stokrat večji, tako so vzdihovali občani in ko so zvečer molili rožni venec, so navadno pristavili: »Se en očenaš v namen, da bi našemu županu zrasle mustače.«

Polni luni slični obraz Mihe Jernača je bil v resnici tako gol, da bi niti s povečevalnim steklom ne mogli na njem zaslediti najmanjšo kocino. Ojej, kako je Jernača to bolelo. Vselej, kadar se je pogledal v ogledalo, je milo vzdihnil. Dobiti mustače, prave, resnične mustače, je bila njegova največja želja, za katere uresničenje je mož žrtvoval mnogo časa in denarja. Kupoval je najrazličnejše žavbe in se mazal pod nosom in po bradi z obudovanja vredno vztrajnostjo, toda brez uspeha.

»Pač lep župan si, ko še mustač nimaš!« je očeta župana pikala njegova zakonska polovica, kadar je prišlo med njima kaj navzkriž.

Zgodilo se je nekoč, da matere županove ni bilo doma, a oče župan je sedel v hiši in premišljal, kako neizmerno bi ljudje občudovali njega, Miho Jernača, če bi mu zdajci pognali pod nosom korenjaški brki.

»Kaj hočem, mustač gotovo dobil ne bom nikdar!« je glasno zavzdihnil oče Jernač.

V tistem trenutku je okoli ogla županove hiše pricapljala mlada ciganka. Kako je bila zala, umazanka! Žurno je zavila v vežo. Takoj je zapazila, da je visela nad ognjiščem vrsta na palico nabranih napol suhih klobas. Zaskrile so se ciganki oči, zasvetili zobje, poželjivo se je obliznila. Videl je župan ciganko skozi okno, pa se mu je porodila v glavi misel: »Ciganka bi mi znala pomagati. Cigani so z vragom v zvezi. Hočem jo vprašati!«

Dvignil se je in tekel v vežo, kjer se je ciganka vrtela pred ognjiščem kakor lisica pred kockojakovom. Prijazno jo je povabil v hišo, kamor mu je umazanka radovedno sledila.

»Ali naj ti prerokujem iz kart, gospod?« je vprašala ljubezljivo in izvelika iz globokega žepa pri krilu šop umazanih kart. »Napovem ti bodočnost. Daj sem roko!«

»Najprej mi povej, ali ste vi cigani v resnici vsega zmožni čudodelniki,« je bil župan radoveden.

»Istina je! Mi cigan znamo čarati,« je odgovorila ciganka resno. »Glej, gospod, ti si plešast, toda če hočem, ti začnejo že jutri rasti lasje.«

»Ali mustač ti tudi?«

»Da, gospodine, tudi mustače ti znam pričarati pod nos! To je meni igrača!«

Miha Jernač je poskočil v sladkem veselju. Blazeno upanje mu je zatrepalo v srcu. »Ali res?« je zaklical v radostnem pričakovanju. »Stori to, ljuba ciganka! Pričaraj mi mustače iz svojih kart!«

»Daj mi prej tri desetake, gospodine, sicer ti ne morem pomagati,« se je namuznila pretkanka. »Vsako delo je vredno svojega plačila.«

Lahkoverni Jernač ji je takoj naštel zahtevani denar, katerega je divja lepotica hlastno spravila. Potem je velela očetu županu, naj gre z njo. Odvedla ga je v vežo, kjer je v kotu poleg ognjišča stal velik zaboj. Videvša, da je zaboj prazen, je ciganka velela županu:

»Gospodine, vsedi se na tla in jaz bom ta zaboj poveznila nate, kajti ti moraš biti med mojim čaranjem v popolni temi, da ne boš videl moje čarovnije.«

Oče Jernač ni čisto nič ugovarjal cigankini zahtevi. V prihodnjem trenutku je že sključen tičal pod zabojem in pravcati egiptovski temi. Ciganka se je zavrtela na peti, udarila po zaboju in zapela:

»Rasite možu črni lasje
in pa dolge, dolge mustačice...«

Tako pojoč se je kakor mačka spretno in tiho povzpela na zaboj in začela z urnimi prsti snemat klobase iz dima ter drugo za drugo spuščati v svoj žep. Ko je izginila zadnja v njem, je ciganka skočila na tla, spet potrkala po zaboju in rekla pod njim čepečemu županu:

»Čarovnija je končana! Raduj se, gospodine! Ko prikobacaš izpod zaboja, boš debelo gledal. Toda pomni, pod zabojem moraš čepeti najmanj še eno uro tiho in mirno kakor miš. Ako te bo

kdo klical, ne oglasi se mu, preden ne preteče ena ura, sicer ti mustače ne bodo nikdar pognale!«

Nato jo je ciganka pobrisala skozi vrata, kakor bi ji bilo gorelo za petami.

Kmalu potem se je vrnila domov mati županja. Ko je stopila v vežo in zagledala v kotu premikajoč se zaboj, v katerem je nekdo silovito sopihal, se je ženica grozansko prestrašila. Zakričala je presunljivo in hotela pobegniti, a tedaj je začela klavirni glas svojega moža.

»Ali si ti, Barba? Jaj, vse kosti me že bolijo. Ne morem več strpeti na mestu. Pomagaj mi, da zlezem izpod zaboja. Gotovo je že minila ena ura, odkar čepim pod zabojem!«

S trudom je obilna mati županja privzdignila težki zaboj in nič manj debeli oča župan je po vseh štirih prikobacal na svetlo ter se stokajoč dvignil na noge.

»Pa kaj si delal pod zabojem, sveta martra! Zakaj in kdo te je stlačil pod zaboj?« se je čudila županja.

Oče župan je začel pripovedovati o ciganki in kako mu je pričarala mustače iz kart.

»Mustače ti je pričarala? Ali noriš?« se je

zadrla mati županja. »Niti ene dlake nimaš pod nosom, kaj šele mustače!«

»No, zdaj se niso mogle pognati, toda jutri jih bom prav gotovo že imel pod nosom,« je izjavil Miha Jernač samozavestno.

»Da te le ni cigandura prav pošteno potegnili!« je podvomila Barba. »Ali si ji kaj dal?«

»Tri desetake,« ni hotel Jernač tajiti.

»Ojej, toliko!« je poskočila. »In medtem ko si ti čepel pod zabojem, je babnica gotovo kaj sunila.«

Mati županja je umolknila sredi stavka. S široko odprtimi usti je zablujala proti zakajenemu stropu v prazen razjelj. Klobase, ki so visele na njem in se sušile, so izginile do zadnje.

»Kje so klobase?« se je zgrabila mati županja za glavo.

»Klobase?« je zavikal Miha Jernač, v katerem se je porodila zla slutnja.

»Ciganka jih je pobrala in šla z njimi, medtem ko si ti, tele, čepelo pod zabojem!« se je zadrla mati Barba grozno razjarjena. »Zdaj pa imaš mustače, dedec neumni! Takle župan! O, moje klobase, moje klobase! Čakaj, posvetim ti, da boš pomnil današnji dan!«

Kaj se je pa potem zgodilo, naj ostane skrivito za zastorom zakonskih skrivnosti. Le toliko naj še omenim: če bi bile očetu županu v tistem trenutku pognale mustače, bi mu jih mati županja v svoji togotnosti gotovo populila.

Mufjavsli.

Lov na strašno zver...

Vaška zgodba

Kajzar Damjan Križemgled je bil lastnik siromašne koče, majhne njive in velike črne koze. Znal je izdelovati metle, nosil jih je okoli po vaseh ter jih prodajal gospodinjam. Izkupiček je pa navadno zapil. Za svoje ne prav umetniške izdelke sicer ni dobival mnogo, vendar toliko, da je bil skoro zmerom vinjen, kadar se je vrnil s kupčije.

Kadar je bil stric Križemgled doma, je pridno nosil svoji kozi zelenje iz gozda ter skrbel, da je imela žival vedno dovolj krme v jaslih. Če pa je šel po svoji kupčiji, so bile za kozo žalostne ure. Sicer ji je gospodar pred odhodom nametal v jasli kup sočne trave in zelenja, ali ker ga navadno ni bilo prej nazaj kakor čez dva, tri dni, je bila uboga črka prisiljena odtrgati se, pobegniti iz hleva in si iti iskati živeža. Najrajši in največkrat se je koza zatekla v zelink matere Bibolezovke. Včasih jo vaščanje dolgo niso opazili in jim je tako sledila vrsto zelinatih glav, preden jo je kdo zasledil v škodi in jo odtiral nazaj v hlev. Sicer so ob takih prilikah po hrbišču uboge rogačke neusmiljeno padale batine, ali koze to ni izmodrilo. Navadila se je tega in je ob vsaki priliki ubežala iz hleva ter se odpravila po prepovedanih potih. Ker pa je bila nenavadno pametna koza, je najčeste uhajala iz svoje staje ponoči ter se zjutraj sama vračala vanjo, sita in zadovoljna.

Stricu Križemgledu nočni izprehodi njegove koze niso bili nevspečni in ni jih poizkušal preprečiti. Nasprotno, ponoči je pogosto sam izpustil kozo iz hleva in se ni brigal, kam je šla. Vaščanje so pa grozansko robantili, se jezili nad stricem Križemgledom in grozili življenju njegove koze. Dobričina se je pa smejal in odgovarjal: »Ej, kaj bi se toliko hudovali, prijatelji, koza je koza in nima pameti!«

»Vse zelinate glave mi je že požrla ta smrdljiva koza zver!« se je dušal oče Bibolez. »Rečem ti, boter Križemgled, ponoči, če si doma ali če metle okoli nosiš, imej svojo kozo privezano in zapro!«

No, stric Križemgled je vse obljubil in tudi storil, kar se je zahtevalo od njega. Zapiral je vrata kozjega hleva in jih zaklepal z žabnico, toda ker je imel hlev številne odprtine, je koza še nadalje delala samovoljne izlete v okoliške zelinke.

Tisto noč, ko se je pripetila ta zgodba, se je Križemgledova koza spet izmuznila iz svoje staje in jo mahnila znano pot proti Bibolezovemu zelniku. No, tega dejanja ji to pot ne smemo toliko šteti v zlo, kajti stric Križemgled je bil že dva dni odsoten, in tako je bila koza primorana, da si je sama šla iskati hrane za svoj lačni želodec.

Polnočna ura je bila, ko je kolovratil stric Križemgled iz trga proti domu. Bil je židane volje. Kako tudi ne, deset metel je prodal in obiskal vrsto obcestnih gostiln, po katerih je tudi pustil ves svoj iztržek do zadnjega beliča. Opotekal se je s strani v stran in zdaj pa zdaj zavriskal s hreščečim, visokim glasom: »Jujujuhuhu!«

Počasi je motovilil dalje med njivami proti vasi. Prišel je do Bibolezovega zelnika in zaslišal je neko lomastenje, trganje in hrustanje. Bilo ni bil junak, so mu začeli v trenutku vstajati

lasje na glavi in takoj je bil za spoznanje manj pljan. Ustavil se je in se boječe ozrl v ono stran, odkoder je prihajal zagoneten šum. Pa ga je obil mrzel pot in le malo je manjkalo, da se ni sesedel, tako silno se je ustrašil. Sicer je bila brezmesčna noč, toda toliko svetlo je venar bilo, da je stric Križemgled mogel videti neko črno senco, ki se je gibala tam sredi zelinatih glav. Bila je koza, toda očem vinjenega Križemgleda se je zazdelo kot strašansko zver.

»Sveti Abraham, čuvaj me!« je zastokal naš junak v smrtni grozi in jo ucvril proti vasi. Kolikor so ga hotele nesti dolge noge.

»Ljudje krščanski, zbudite se! Vstanite!« je kričal mož z gromovitim glasom tekajoč med hišami in razbijajoč po vratih. Peklenaki hrup, ki ga je povzročal, je spravil vso vas kvišku. Preplašenih obrazov so drli ljudje skupaj, nekateri skoraj napol goli. Tudi oče Bibolez je prisopihal oblečen samo v hlače, katerih prednja stran je bila tam, kjer bi morala biti zadnja. Pa ni tega nihče opazil v splošni razburjenosti.

»Kaj pa se je zgodilo?« so se vpraševali vsevprek. »Kdo pa je tako grozansko tulil okoli hiš?«

»Pošast, neznanjska pošast se je priklatlila v bližino naše vasi,« je začel stric Križemgled pripovedovati na vsa usta. »Na lastne oči sem jo videl. Roge ima, gotovo je sam hudič ali pa nedved ali pa tista strašansko zver, o kateri je nekoč pisala »Domovina«, da se imenuje dizengjavser ali menda malo drugače. Rečem vam, možje Obiščanje, pobijte tega dizengjavserja, sicer gorje nam!«

Obrščani so bili lahkoverni ljudje in niso kar nič podvomili o resničnosti tega, kar jim je pripovedoval kajzar Križemgled. Vsi zbegani zaradi grozne novice so se zbrali okoli svojega očeta Biboleza in ga začeli izpraševati.

»Kaj naj storimo?«

»Orožje v roke, možje, potem pa napravimo lov na pošast in jo pobijemo,« je možko odločil oče Bibolez. »Križemgled nas bo vodil.«

Tako se je tudi zgodilo. Možje so se oborožili s kosami, sekirami in gnojnimi vilami, a oče Bibolez je privlekel staro puško. V dolgi procesiji so se nato začeli pomikati ven iz vasi. Vsem junakom so srca nemirno utripala, najbolj pa seveda Križemgledu, ki je kot kačipot moral stopati vsem drugim na čelu. Počasi kot polži so se pomikali dalje in očetu Bibolezu so glasno peli zobje, dasi je na rami nosil puško.

Zdajci je Križemgled obstal in vsi drugi za njim. Iztegnil je roko. »Tamkaj je zver,« je zaklepetal z zobmi in se žurno umaknil v varno ozadje za hrbte drugih.

Ko so možje Obrščanje začuli v nočni tišini glasno lomastenje, so začeli trepetati v veliki plahosti. Ko pa so zdajci uzrli črno, premikajočo se senco, jim je še zadnji ostanek poguma upadel. Mrtvaško bledi so nekaj sekund stali ko okameneli. Vsem so šklepetali zobje, kajti grozansko zver je bila čisto blizu. Najrajši bi bili pokazali hrbet nevarnemu mestu in začeli dirkati.

Prvi se je nekoliko opogumil oče Bibolez in je mlo zavzdihnil: »Joj, joj, pa prav v moj zelink se je morala vkrpati ta zverna peklenjska!« V trenutku je možaka popadel brezmejen bes, pa je zarjul: »Pobijmo zver!«

Bibolez je hotelvi dati drugim dober zgled vzdignil puško in ustrelil.

»Bummm!« je zagrmela stara puška, kakor bi bilo tresčilo.

Toda preden je mogel kateri izmed možakov slediti Bibolezovemu junaškemu zgledu, se je zgodilo nekaj takega, da je junakom Obrščanom popadalo bridko orožje iz rok.

Strel, ki ga je izpalil oče Bibolez, ni skrivil kozi niti ene dlake, toda nenadnega poka Bibolezovega kanona se je rogačka tako ustrašila, da je visoko poskočila in se je splašena spustila v dir. Pa ne nazaj, temveč naravnost proti možem Obrščinom je divjala črna pošast.

»Bežimo!« je zavjaval nekdo, »Zver je stekla!«

Pa so se junaki Obrščanje naglo obrnili, kakor bi jih bil zasakal vrtincesti vihar in jo ubrisali proti vasi s tolikšno naglico, da bi jih bil veter komaj dohajal. Koza jo je v kratkih skokih brisala za dirkajočimi Obiščani.

Tolsti oče Bibolez je pihal, kakor bi bil nosil svinec. Kljub najboljši volji ni mogel dohajati drugih. S svojimi kratkimi nogami je kmalu zastal za sodirkači. »Pomagajte!« je javkal.

Koza je Biboleza kmalu dohitela in se zalepela naravnost v njegovo zadnjo plat, in sicer s tako silo, da je dobrčina dvakrat prekučnil kozoolec, preden je obsedel na travi ves trd od strahu. Koza se je mirno ustavila poleg njega, ga povohala in potem zameketala.

»O, salament, to je vendar koza, Križemgledova črna tatinska koza,« je spoznal oče Bibolez z očmi in z nosom. Popadla ga je zelena jeza.

Skočil je na noge, pograbil kožo za roge in začel kričati za begunci, ki so se podili proti vasi: »Šleve! Mevže!« se je drl oče Bibolez. »Kam dirkate? Nazaj pridite, pa boste videli, pred kakšno pošastjo ste bežali!«

Čuli so moške Obrščanje gromoviti glas očeta Biboleza. Obotavljajoč so se začeli junaki vračati. Bledi kakor iz grobov vstali mrlič so se približevali drug za drugim. Ko pa so zagledali kožo, se je osramočenih junakov polastil grozanski srd.

»Križemgled nas je imel za osle!« so se drli drug huje od drugega. »Dajmo mu jih po grbi, da bo pomnil kdaj se je ponorčeval s pošteni ljudmi!

Planili so nad strica Križemgleda ter mu začeli pošteno stepati prašno obleko. Toda to je bil račun brez kože, katero so bili v jezi skoroda čisto pozabili. Nenadno je namreč prišla koza svojemu gospodarju na pomoč in se začela zaganjati v zadnje plati razjarjenih možakov. Pa kar nehati ni hotela. Nazadnje se je pognala še v svojega gospodarja strica Križemgleda. Hoteli so jo ukrotiti, toda sicer precej krotka žival je bila kakor obsedena.

Ni kazalo drugo, kakor da so jo možaki ucvrli v vas in zbežali vsak v svojo hišo. Doma so bile boljše polovice zaman radovedne, kaj se je bilo zgodilo. Tako so se sramovali svojega neslavnega dejanja. Obrščanje, da so kakor dogovorjeni molčali. No, pa je resnica počasi le prišla na dan v največje veselje vaše mladine.

Edvard

žino. Pogrešali jo bodo tudi mnogi siromaki, ki jim je rajna lajšala gorje. Blag ji spomin, žalujočim sozalje!

* Najstarejši slovenski mesar je umrl. V Ljubljani je preminil 92letni bivši mesar in trgovec g. Ivan Košenina. Po rodu je bil iz Šiške. Po vrnitvi iz tujine, kjer si je izpopolnil strokovno znanje, je Košenina odprl mesarijo na Starem trgu in Sentjacobskem nabrežju. Več let je vodil tudi znano gostilno na Gosposveti cesti »Pri Pergušu«. Pred leti je bil izvoljen za ljubljanskega meščana. Blag mu spomin!

* Vojaki so rešili iz gorečih tvornic 20 delavk. V tvornici športnih naočnikov v Torinu je nenadno nastal požar. Vnel se je bil kos celuloida, ki ga je neka delavka obrezovala. Puh vnetega celuloida je pa tako zmedel delavko, da je vrgla goreči kos namesto v bližnjo posodo z vodo v kup odrezkov, da je bil ogenj še večji. Takoj se je vnel ves oddelek. Na pomoč so prihiteli gasilci in vojaki ter ogenj omejili in z velikim naporom rešili iz gorečega poslopja vseh 20 delavk, ki so bile tam zaposlene. Toda tri so bile že precej opečene.

* Prva ljubljanska žrtev letošnjega kopanja. Lepa nedelja je izvabila na bregove Ljubljane in v Grubarjev prekop izredno mnogo kopalcev. V Grubarjevem prekopu so se kar vrstile družbe vnetih plavalcev, ki so vmes peli in se šalili tako, da niti za resno niso vzeli ključanja 18letnega posestnikovega sina Jerasa Antona z Zaloške ceste v Mostah, ko je začel klicati na pomoč. Vsi so menili, da se fant šali, ker je znal sicer dobro plavati. Ker pa je Jeras le predolgo klical in se začel potapljati, mu je prihitel na pomoč najbližji njegov tovariš. Še ga je pravočasno prijel, toda Jeras se ga je tako trdno oprjel okoli pasu, da se je reševalec sam komaj rešil, fant pa je izgubil pod vodo. Jerasa so hoteli bližnji kopalci še rešiti, toda našli so ga šele po nekaj minutah. Iz vode ga je potegnil neki ljubljanski gasilski reševalec. Jerasu sta navzočna reševalca Povše in Dragar takoj pomagala z umetnim dihanjem, vendar je bilo vse zaman. Uradni zdravnik, ki je prihitel na kraj nesreče, je ugotovil, da je Jeras izdihnil že pri potapljanju, ker mu je prišla voda v sapnik.

* V Trnovem je zgorel kozolec. Te dni se je vnel v ljubljanskem Trnovem kozolec, poln pravkar požete in vložene pšenice. Kozolec in pšenica sta bila last posestnika Franca Stražišarja iz Krakovega. Na pomoč so takoj prihiteli sosedje in nekaj italijanskih vojakov. Ker na pogasitev ni bilo misliti, so se požrtvovalno lotili reševanja tiste pšenice, ki še ni bila žrtev plamena. Tako se jim je le posrečilo spraviti iz območja ognja približno petino snopov. Takoj ko je bil ogenj opažen, so bili po uslužnosti italijanskega vojaštva, ki straži v bližini prehod čez Mali graben, poklicani poklicni gasilci. Prihiteli so na kraj požara z dvema brizgalnima. Čeprav so bili na mestu v najkrajšem možnem času, niso imeli več mnogo dela, ker je ogenj že opravil svoje. V dobri četrtine ure je bilo njihovo delo končano in vsaka nadaljnja nevarnost odstranjena. Nevarnost je dejansko bila precejšnja, ker stoji v bližini velik skedenj, v katerem ima posestnik Stražišar spravljene precejšnje sena. K sreči je bilo ozračje mirno. Pšenico so zažgali neprevidni otroci. Kateri so bili, bo ugotovila policijska preiskava. Zelja vseh sosedov je, da bi bili otroci temeljito poučeni, kako se morajo obnašati. Takega pouka pa so potrebni tudi njihovi starši, ki puščajo svoje otroke okoli postopati brez nadzorstva.

Iz Gorenjske

350 nemških dijakov pride v Gozd pri Bledu na poučni tečaj, ki bo trajal do prvega avgusta.

Avtomobilska nesreča. Nedavno se je pripetila na Blejski cesti v Kranju avtomobilska nesreča. Štirinajstletni sinček stavbenika Nanuta je tekel čez cesto, ko je prvo avto in zadel otroka. Dečka so prepeljali v bolnišnico na Golniku, kjer je umrl.

Iz Srbije

Turški novinarji v Beogradu. Skupina turških novinarjev se je na poti v Nemčijo za nekaj časa ustavila tudi v Beogradu.

Valjevski cigani se ne potepajo po svetu. V Valjevu živi mnogo ciginov. Vsi, moški in ženske, delajo. Zelo mnogo je med njimi godbenikov in skoro vsi večji orkestri v mestu so njihovi (večina vojaške godbe 5. polka iz Valjeva je bila sestavljena iz valjevskih ciginov), opravljajo vsa mogoča cestna in težaška dela, žene in dekleta so pa perice in čistilke pri valjevskih meščanih. Cigank je 86 ciganskih družin, ki imajo skupno 306 družinskih pripadnikov. Nasprotno oblastem jih zastopa njihov župan, ki je upoštevani človek. V zadnjem času so dobili vsi cigani od občine posebna potrdila, v katerih izjavlja občina, da so njeni občani.

Zakaj je Ljubljana skoro brez Židov

Izgnani so bili l. 1515. na podlagi odredbe cesarja Maksimilijana

Naša Ljubljana je med tistimi redkimi evropskimi mesti, ki skoro ne poznajo Židov. To dejstvo ima svoje zgodovinske podlage. Bilo pa je pred stoletji tudi v Ljubljani mnogo Židov. Kot spomin na tiste čase imamo Židovsko ulico, ki se je prvotno imenovala Dolga ulica. Tu je bila tudi Židovska steza, s katero je prvi sestavljala pred časom severnovzhodni del Novega trga. Tu je bila najstarejša naselbina ljubljanskih Židov, ki so se bavili s trgovino in denarništvom. Valvazor piše, da so bili Židje že v začetku 13. stoletja zelo bogati in da so gojili živahnino trgovino z Benečani, Madžari in Hrvati. Izpodirivali so domačine, katerim so postajali čedalje bolj ne ljubji.

Med Židovsko in krščansko Ljubljano ni bilo miru. Prišlo je celo večkrat do pokolov: zaradi pogrešenega krščanskega otroka (1290), zaradi domnevnega zastrupljenja vodnjakov (1337) in zaradi oskrunitve krščanske deklice, ko so krivca Žida obglavili (1408).

Ljubljansko prebivalstvo ni mirovalo tako dolgo, dokler ni doseglo od vlade predpisa, da bo Ljubljana za vselej brez Židovstva. Naposled je cesar Maksimilijan leta 1513. izdal ukaz, ki prepoveduje Židom v Ljubljani obrt in trgovino, na novega leta dan 1515. pa je zapečatil usodo ljubljanskih Židov z javnim pismom po katerem župan, sodnik in ljubljanski svetovalci za vse večne čase niso dolžni trpeti Židov v svoji sredi. Ljubljanski Židje so morali zapustiti Ljubljano in so se izselili v Avstrijo in Poljsko.

Zgodovinar Valvazor pravi, da so imeli Židje svojo sinagogo (svetišče), ki je stala že pred l. 1213. Ko so obogateli, pa so sezidali večjo in lepšo. Po izgonu Židov so Ljubljančani sprememili zapuščeno sinagogo v kapelico Vseh svetnikov. Za preureditev se je zavzemal zlasti meščan Peter Gajser. Pridobil je za to ljubljanskega vojvode Jurija Slatkonjo, ki je bil tedaj dunajski škof. V ljubljanskem kapitelskem arhivu še zdaj hranijo listino na pergamentu z odtrganim in izgubljenim škofovim pečatom, s katero podeljuje škof novi kapeli odpustek 40 dni in ob praznikih 80 dni. Pokristjanjeno židovsko svetišče pa je kmalu izgubilo iz vrste ljubljanskih svetlišč. Škof Tomaž Hren se še mogoče v nekem spisu spominja tega svetišča, Valvazor ga pa ne omenja več.

Po mnenju nekaterih zgodovinarjev je stala židovska sinagoga in za njo kapela Vseh svetnikov na stavbišču zdajšnje hiše št. 4. (prej št. 226.) na Židovski stezi. Sicer pa od nekdanjih židovskih stavb ni nič ostalo. Zdajšnje najstarejše hiše Židovske ulice in Židovske steze izvirajo iz 17. stoletja, ko Židov že ni bilo več v Ljubljani.

odvzem okrajno oblastvo po predhodnem sporazumu s pristojnimi vojaškimi poveljniki. Člen 2. Ob oddaji se izda prizadeti stranki prejemno potrdilo s podatki o izročeni predmetih. Člen 3. Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo, če dejanje ni huje kaznivo, z zaporom do treh mesecev ali v denarju do 5000 lir. Kazen se podvoji v primerih prikrivanja. Za sojenje kaznivih dejanj po tej naredbi je pristojno vojaško vojno sodišče višjega poveljništva oboroženih sil Slovenija-Dalmazia, oddelek v Ljubljani. Ta naredba je že stopila v veljavo.

* **95letnica Ane Prijateljve.** 95letnico rojstva je praznovala v nedeljo na Ljubljanskem gradu ga. Ana Prijateljve. Kakor je bil njen rajnik življenjski drug prava dolenska korenina z vinorodnega Ostreža nad Veselo goro, saj je dosegel 92 let, tako je tudi njegova žena pri 95 letih kar dovolj trdna in živahna. 42 let že živi na Ljubljanskem gradu, odkoder je še do lani skoro vsak dan hodila v mesto in na trg. Naj ji usoda nakloni še vrsto let!

* **Dve zlati maši.** V nedeljo je bral v ljubljanski stolnici zlato mašo stolni kanonik g. Alojzij Stroj. Slavnostni govor je imel škof dr. Rožman. Cerkvenega slavlja se je udeležilo razen številnih vernikov tudi veliko cerkvenih dostojanstvenikov. Enaka slovesnost je bila tudi pri frančiškanih, kjer je bral zlato mašo katehet g. Viktor Šega. Govoril je frančiškanski župnik pater Krizostom.

* **Smrt blage žene.** V 52. letu starosti je preminila na svojem domu v Stožicah zadeta od srčne kapi ga. Justina Cvetkova, žena železniškega uradnika v pokoju. Rajnka se je pridno udeleževala pri mnogih društvih. Kot vzorna gospodinja je neumorno skrbelo za svojo dru-

DOMAČE NOVICE

* **Poročilo Visokega komisarja strokovnjakom sindikalnih organizacij in borze dela.** Ob navzočnosti zveznega tajnika je podal te dni Visoki komisar v vladni palači poročilo vsem strokovnjakom sindikalnih organizacij in borze dela v pokrajini. Po pregledu različnih uredb in nalogov, ki so bili izdani za raztegnitev korporacijskega sistema na to pokrajino, je Visoki komisar razložil tudi razloge, ki so narekovali ukrepe in postavitev ciljev, ki so v programu in katere bo treba doseči. Nato je podal natančna navodila glede dela, ki ga je treba izvršiti glede na organizacijsko izpopolnitev raznih združenj, poudaril pa je tudi kriterije, ki se jih bo treba držati na obširnem področju revizije in obnove delovnih pogojev. O raznih vprašanjih, ki so bila na razpravi, so poročali in razpravljali tudi navzoči tovariši. Sestanek se je začel in zaključil s pozdravom Duceju.

* **Obvezna oddaja smučí.** Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja: Člen 1. Kdorkoli ima po kakršnemkoli naslovu smučí in k njim pripadajoči pribor kakor tudi kolce (smučarske palice), jih mora v osmih dneh od dne, ko stopi ta naredba v veljavo, izročiti: a) v mestu Ljubljani vojaškemu skladišču na Kodeljevem, b) v drugih občinah pokrajine poveljnictvu vojaške posadke ali postaji kr. karabinerjev, če teh ni, pa županstvu kraja. Pri tistih, ki prebivajo v naseljenih ali osamljenih hišah, od koder ni mogoče prenos do zgoraj omenjenih zbirališč, opravi

PO SVETU

× Svicarsko mesto Zeneva je praznovalo 2000letnico. V zadnjih desetletjih tolikokrat omenjano mesto Zeneva kot kraj, kjer so se sestajali na razna posvetovanja državniki vsega sveta, je 6. julija letos doživel velik dan. S slovesnostjo, ki nima primere, je proslavilo to vabljivo, ob tihih bregovih istoimenskega jezera stoječe mesto dvatisočletnico svojega obstoja. Iz vse Švice so prihiteli ljudje, da bi videli na lastne oči slavje, ki je doseglo svoj višek v edinstvenem sprevedu po ženevskih ulicah, ki je predstavljal živo sliko svojega zgodovinskega razvoja.

× Za koliko časa ima zemlja še premoga. Premog je ena izmed najvažnejših sirovin. Ne služi samo za pogonsko sredstvo ali kurivo, temveč iz njega pridobivajo tudi nešteto drugih proizvodov, nič manj važnih od premoga samega. Koliko časa bodo še trajale zaloge premoga v zemlji? Na to vprašanje pač ni mogoče z vso zanesljivostjo odgovoriti. Mogoče je premoga v velikih globinah v zemlji še mnogo, toda stroški bi bili le preveliki, če bi hoteli do njega. Morali bi že samo dobavo premoga iz teh velikih zemskih globin dosti dražje plačati, kakor pa bi bil premog v resnici vreden. Lahko pa se zgodi, da bodo v bodoče tehnična sredstva tako izpopolnjena, da bodo z njihovo pomočjo lahko prišli do tistih zalog. Crnogledi so mnenja, da bodo vse zaloge premoga v zemlji že po kakih 80 letih izčrpane. Na drugi strani pa nekateri znanstveniki sodijo, da smo z zalogi premoga še celih 2000 let dobri.

× Najstarejši časopis na svetu izhaja na Kitajskem. Poteklo je 1030 let, odkar so začeli na Kitajskem izdajati prvi časopis, prvi ne samo na Kitajskem, temveč sploh na vsem svetu. Dali so mu ime »Cing Paoc«. Časopis se danes izhaja pod istim naslovom. Lastništvo ima v svojem arhivu, prav vse izvide tega časopisa od prvega dne, ko je začel izhajati, do danes. To je posebne vrste premoženje, ki mu ga na svetu ni enakega. Evropsko časopisje še daleč ni tako staro kakor kitajsko, vendar pa so novinarji bili prej v Evropi kakor na Kitajskem. Julij Cezar je bil tisti, ki je s svojimi rednimi dnevnimi poročili dal prvo pobudo za razvoj časopisa kot sredstva za obveščanje javnosti. Nemška beseda »Zeitung« pomeni isto kakor »Tidung«, to je poročilo. Izpeljali so jo iz islandske besede »Tiding«, ki prav tako pomeni poročilo. Prvi evropski časopis v današnjem smislu besede je izšel leta 1505. v Nemčiji. To leto velja torej za rojstno leto ne samo nemškega, temveč tudi vsega evropskega časopisja.

× Milijarde mušic v Kodanju. Dansko prestolnico Kodanj je obiskala nenavadna nadloga. Iz gozdov v okolici se je usula nad mesto veličanska množica drobnih mušic. Bilo jih je na milijarde, da so celi črni oblaki plaval nad ulicami in trgi. Neprijetni mrčes je skozi okna in vrata vdiral v stanovanja in nadlegoval ljudi. Naval mušic je bil tolikšen, da je po trgovinah in delavnicah motil obrat. Mušice so kolesarje pikale v ušesa in oči, da so odskakovali s svojih vozil. Soferji so morali zaustavljati svoje avtomobile. Mesto bi se najbrž ne bilo izlepa odkrižalo neprijetnih gostov, če se ga ne bi ponoči usmilil silen naliiv, ki je mušice pregnal.

× Zaklad v drevesni duplini. Po poročilu iz Hamburga so neki otroci, ki so se igrali ob robu gozda, našli pravcat zaklad v neki drevesni votlini. Bila je majhna škatala zavita v časopisni papir in prevezana z žico. Ko so jo otroci iz svoje velike radovednosti odprli, so našli v njej večje število kroglih kovancev. Začeli so se z njimi igrati, ker niso mislili, da bi bili ti kovanci porabni še za kaj drugega kakor samo za igračo. Kmalu pa je prišel mimo neki možki in se začudil, kje so otroci dobili tiste svetle kovance. Brž je ugotovil, da so to zlati kovanci po 20 dolarjev z letnico 1925. Vsega skupaj je bilo 34 takšnih kovancev.

× Aluminijasti motorji niso slabi. Napačno bi bilo misliti, da aluminij ni primerna kovina za izdelovanje strojev in elektrotehničnih naprav. Iz nekega nemškega poročila je razvidno, da je bilo že v prejšnji svetovni vojni izdelano veliko število raznih strojev, ki so čisto ali delno iz aluminija, pa so kljub temu še danes porabni. Poročilo dalje pravi, da so tvornice Brown Boveri izdelale od leta 1933 do danes okoli 100.000 motorjev, ki so po veliki večini aluminijasti. Ti motorji so še danes v rabi. Posebno v tropičnih krajih so se aluminijasti motorji na ladajah izredno dobro izkazali.

SMEŠNICE

Natakar Jaka je mojster

Mojster zmerom je natakar Jaka, kadar gostom streč koraka. Prêveč je zamišljen strumni Jaka, to k stopnicam naglo prikoraka.

A nikjer na svetu mojstra ni, da mu včasih ne izpodleti. Prêveč je zamišljen strumni Jaka, to k stopnicam naglo prikoraka.

Zvrne revež se na trda tla, da mu glava kar zaropota. A možak neroden Jaka ni, v ravnotežju čašo obdrži.

Kljub debeli buški mojster Jaka strumno s čašo h gostu spet koraka. Niti kaplja se mu ni razlila, ni nesreča ga osramotila.

Vzrok kazni

V osnovni šoli je računsko ura in učitelj vpraša Jurčka, koliko je 3 in 4.

»Ne vem, gospod učitelj!«

Pa se oglasi Jurčkov sosedek Korlek: »O, saj Jurček to ve prav dobro. Pravkar je igral z Mihcem pod klopju »snapsl« in je znal lepo šteti do 66.«

»Tako,« se razjezi učitelj, »kvartala sta v šoli? Sem s kartami!«

Jurček izroči s težkim srcem učitelju podobice. Učitelj pokaže Jurčku srčevega kralja in ga vpraša: Kaj je to?»

»Srčni kralj,« odgovori Jurček.

»Koliko šteje?«

»Štiri,« se odreže Jurček?

Potem vzame učitelj iz kupa podobice srčeve damo in vpraša: Poznaš to?»

»Srčna dama je.«

»Koliko šteje?«

»Trie, pove dečko.«

»Koliko znaša to skupaj?« vpraša učitelj.

»Sedem,« odgovori potepinko.

Učitelj se razjezi in s šibo prhne po Jurčku:

»Jurček, ali zdaj veš, zakaj si jih dobil?«

»Vem, vem, gospod učitelj,« solzan vzdihuje Jurček.

»No, zakaj?« vpraša učitelj.

»Ker sta srčni kralj in srčeva dama bila skupaj, a nisem najavil dvajset...«

Krokanje ga je zmedlo

Gospod Turščnik je prekrokal skoro vso noč. Petelinji so že davno odpeli jutro, ko je prišel domov.

»Za dve uri bom pa le legel,« si je dejal in se zvalil na posteljo.

Zbudilo ga je sonce, ki je stalo že visoko na nebu. Pogledal je na uro. Joj, enajst bo kmalu, a služba se je začela ob osmih.

Strašno ga je bolela glava. Hitro se je oblekel in stekel po stopnicah. Kar so mu dale moči, je hitel proti pisarni in med potjo je premišljal, kako bi se izgovoril.

Prisepihal je pred ravnateljevo pisarno, potrkal in plašno vstopil. Ravnatelj ga je začudeno pogledal.

»Oprostite,« je zajecjal gospod Turščnik, »veste, slabo mi je bilo... pa nisem mogel...«

»No, kar doma bi bili ostali...« je menil ravnatelj.

»Ne, ne, saj veste... Dolžnost je dolžnost...«

»Kakšna dolžnost?« se je začudil ravnatelj.

»Danes je vendar nedelja!«

SLIKA IZ LJUBLJANE

Kocinarjev Mihač iz Onegave vasi pripelje v Ljubljano voz drv. Ker mršavi konj le počasi cinca pred težko naloženim vozom, se Mihač razjezi in začne ubogo paro tepsti z bičem. To opazi stražnik in zakliče vozniku:

»Ne pretepajte konja, saj vidite, da komaj stoji na nogah!«

»I, kajpek!« se odreže Mihač. »Nače, mrha nemarna! V Ibiljan vid ldi le lenart, pa še sam nače, pa nače nekamer...«

NI KRADEL

Verica: »Ti, prav ti si kradel pri nas hruške!« Milanček: »Ne, jaz že ne! Vzel jih je moj mlajši bratec, jaz sem jih samo pojedel...«

Iz Spodnje Štajerske

Katika Rajhova je umrla. Iz Štajerske je prišla žalostna vest, da je umrla ga. Katika Rajhova, veleposestnica na Moti pri Ljutomeru in vdova po znanem javnem delavcu Jožku Rajhu. Poysod čislana pokojnica se je rodila leta 1888. v ugledni kmečki družini Lipovčevih na Krápju. V mladih letih se je poročila z Rajhom Jožkom in mu v srečnem zakonu rodila štiri sinove in štiri hčere, od katerih je ena umrla že v otroški dobi. Leta 1925. ji je neusmiljena smrt ugrabila ljubljeneža moža in je morala sama gospodariti in vzgajati otroke. Delo in skrb sta ji počasi zrahljala zdravje. Pešalo ji je že nekaj let srce. Zato je iskala zdravja v Slatini Radencih, kjer ji je srčna kap pretrgala nit življenja. Naj ji bo lahka domača preleška zemlja!

Smrt znanega gabskega mizarkega mojstra. V Gaberjah pri Celju je umrl ugledni mizarški mojster Karel Golob starejši. Vse svoje življenje je bil zelo delaven. Hudo prizadeti družini sožalje!

V Savinjski dolini bo izredno dobra sadna letina. Tudi češpelj in sliv je zelo mnogo. Mnogo tega sadja bo prepeljano v notranjost Nemčije. Kakor piše nemško časopisje, bo tudi ostala letina v Savinjski dolini prav dobra.

Iz Hrvatske

Vsi hrvatski mlinci so morali ustaviti mletje od 15. do 20. t. m. Mleti smejo odslej le tisti mlinci, ki imajo od posebnega urada potrebno dovoljenje. Vse neporabljene zaloge, ki so shranjene v mlinih, bo odkupila država po maksimalnih cenah. Vsa skladišča in mlinski prostori morajo biti odslej na razpolago državnim oblastvom.

Taborišče slovaške, bolgarske in hrvatske mladine v Kupari. V znanem letovišču Kupari pri Dubrovniku je bilo te dni otvoreno mladinsko taborišče, kjer preživlja počitnice slovaška, bolgarska in hrvatska mladina.